КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

Массаш а мехкашкара пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай обкома, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Советен Министрий Советен орган

(С В Е Т)

Орган Чечено - Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР.

ГАЗЕТА АРАДУЬЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ | № 121 (4412). | ЕРА, 8 октябрь 1970 шу. | Мах 2 кеп.

КПСС XXIV съезда накъадолхаш

ПХЕ ШЕРА ПЛАН— ХАНАЛ ХЬАЛХА!

Грозненски «Дружба» цIе йолчу картонажни фабрикан коллективо укх деношкахь кхочушдина валови продукци арахецарехь а, продукцин реализаци ярехь а пхе шеран план. Укх юкъаделлачу хенахь бетта планал совгIа арахецна 200 эзар сомана мехала тайп-тайпана продукци.

Укх къахьегамехь тоьллачу дагахь бевза дика къахьегна Ю. Иванова корта лаьттачу бригадо. 11-чу сентябре дийне кардача пятилетка чекх къахьегна и цо. Фабрикан бригадашта юкъахь лелачу социалистически къийсамехь укх шера вIаштта алхазе хьалхара меттиг яккхира алхазе хьежамал цуьнан ахчан преми.

Хьинаре къахьегарца шайн цIе яьккхина фабрикин А. Дудаева, Л. Морозовас, С. Антонина, Л. Орловас, А. Бенгашева, М. Оганесяна, Л. Гулина, В. Шейнас, кхечара. Юкъарчу лахьхIачу хIора сменехь нормаш 140—180 процент кхочушъеш бу.

Хь. КОТИЕВ,
Грозненски картонажни фабрика директор.

Пхоьалгіа XXIV съезда къахьегамехь совгIат дан лаьаш юкъа кхиначу Новогрозненски мехкадаьтта чакхдохучу заводан установкашта юкъахь дагIа тIехьа дукхагIа хьа пхе шеран план кхочушъен коллектива. Хьалхарчу лаьттачарех и ухазарь П. Н. Исаев корта лаьттачу № 25—1 йолчу установкан коллектив. Селхана кхочушъяьй установкан технологии мехкадаьтта продукци арахецарца пхе шеран план. Укх шеран планал совгIа арахецарехь иттаннаш эзарнаш сомийн мехала мехкадаьттан продукци.

Л. БАГРИНЦЕВА,
тха штатехь йоцу корр.

* * *

Грозненски ацетонови заводан цехашта юкъахь лелачу социалистически къийсамехь хьалха латт А. А. Петренко куьйгалхочу долчу витаминийн арахецаран цеха коллектив. Цо хIинцале кхочушъяьй пятилетка тIехьарчу шеран план. Шу чакхдаллалехь дениш продукци кугахь цо юбилейни шеран планал совгIа.

П. ИВАНОВ,
Грозненски ацетонови завода плановни отдела начальник.

КХОМБАРА НИКЪ

«Производства резерваех пайда эцнага товаршна халкъа бохуш экономе режим чIоагIъярахи» долла КПСС Центральни Комитета, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ Центральни Комитета Письмо тIа белгалдаьккхина декхарш кхочушдара дукха болх беьнб республика къахьегамхоша.

Из письмо дийцад партийни организацешка, предприятий, коллективаш собранешка. Iалма технически прогресс ира, общественни производства эффективность лакхъяра, чурча торонех пайда эцара, къахьегама овсарле лакхъяра, дика продукци арахецара тIаерзаьл эзарнаш предложенеш тIейиллай цига, бе безачу балха планаш уттаьй.

Хаина йола оргIанара кампаньи а йоккхаш боккха лоархIам боле пачхьалкхен гIуллакх санна тIаийцад КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Письмо партийни организацеша, производствени коллективаша. Укх шера миллион сомал совгIа экономи хургйолу оцу эзар гаргга мероприяти чакхъяккха дош делла мехкадаьттан мехкадаьтта химически промышленноста предприятий белхлоша. Царех дукхагIъяраш хIинцале а производствана юкъейихьай. Из бахьан долаш дикка тоьйенна длагор, электроэнерги, мехкадаьтта кходелга. Масала, «Малгобекнефть» НПУ коллективо эзарнаш сомаш кходела скважинашта бурув тохачу хаин осложненеш ца хилийтара йола мероприятеш юкъейихьарах.

Къахьегама овсарле лакхъеча, кхомбеча экономи ечеш дукха хIамаш карагIдаьлла коммунистически къахьегама цIн лелаеча Грозненски ремонтно - механически завода белхлошта, инженерашта, рационализаторашта. Шера 9400 сом экономически эффект луш йола мероприятеш чакхъяккха лаьрхIадар цар. ХIинцале царех дукхагIъяраш производствана юкъейихьай.

Производства резерваех пайда эцнага тоьдаран экономе режим чIоагIъяран шовй коллективаш оьрцагIйоахаш болх бу дуккхачу партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша, предприятей куьйгалхоша, специалисташа.

Цхьабакъда из лоархIаме болх формально лелабо цхьайолча моттигашка. Масала, производства чурча торений чотах 8,8 эзар сом кходергда аьнна план оттаьй № 15 йолча Грозненски маслозаводе. Цу тIа белгальъй уж балхаш кхочушде деза ха, цIераш яьхай бехктохаме барий. Из дерриге а нийса ду. Бакъда шен оьшуккха да цхьаьккха. Цу плана юкъа ца предприяте болх овлантера тоьбергболу, къахьегама овсарле цIенхаштта лакхъергйола пункташ. Кхомбаран экономе режим чIоагIъяран юкъеэзаш завода халкъа тIахьожаме группа. Хоадамболлаш заданеш йолаш а бе безачу балха план йолаш а бац халкъа тIахьожамхой.

Из гIуллакх ишттта формально леладу Грозненски вино - коньячни комбинате а. Укхаза ца производства резерваех пайда эцран экономе режим чIоагIъяран оттаьй план.

ЦIенхаштта кхоачамбоацараш ца № 2 йолча гIишлой материалий комбинате балха юкъе. Укхаза ца вIаштIехьбаьккхаб мукъа къахьегам, дерттIа пайда эцы механизмаех, калачу балхашта механизаци ца, тоьлаш производства технологи. Цхьабакъда, гIуллакхаш ца долллаше а комбинате партийни профсоюзни организацеша теса леладу чурча торонех пайда эцара, материалий кхомбара нах оврцагIбоахилга.

Цу тайпана хьал да республике цхьайолча гIишлошьеча организацешка а. Кхам а бен дIаахийтан материалаш, дукха балхе ха йоаш зехьа, кхоачашъяи гIишлошъяра графикаш, планал совгIа дукха ахча дIаухий.

Дуккхача коллективаша тIатIертта къовсам лоттабац социалистически дисциплина телхаерашца, прогулаш ерашца. Балхара дIабуьлаш дукха нах хуьлалу. йоагIача бесса йоаьхо ца хаьареш балха тIа дIачIоагIъяра, царна эшаш дола хьалаш iаламдара.

Партийни, профсоюзни комсомольски организацеша, боахама куьйгалхоша лерттIа бохко ца къахьегамхошта юкъе бу политико-кхетаман болх тоьбара, шоьшта тIаьллалча гIуллакха хьалхара наьха бехктохкам лакхбара.

ХIинэ декхар сенца латт аьлча, из латт КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Письмо лоархIам хIара белхлочов, колхозхочов, специалиста дIабовзийтарех а производства резерваш лахаран экономе режим чIоагIъяран уж оврцагIбаларах.

ХIара предприяте, колкоза, совхоза куьйгалхоша, партийни профсоюзни организацеша къаьстта тераам тIабахийта беза къахьегама овсарле лакхъяра. Цу гIуллакха эттара хьалха хе лезар ца производства ерригача торонех пайда эцилга, керда техника юкъейоалаелга, болх кердача тайпара вIаштIехьбаккхар, халача балхашта шерра механизаци яр.

Производства экономически эффективность лакхъяра чIоагIа лоархIаме да производствени кошнестех бизза пайда эцар, пачхьалкхен план кхоачаш ца еш цхьаккха предприяти ца хилийтар, материалий, доагора, электроэнерге кхомбар, пхе шера план ханал хьалха кхоачашъяра шерра яхь йоаржаар.

«Производства резерваех пайда эцилга товаршна халкъа боахаме экономе режим чIоагIъяраи» долла КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Письмо дуьцача хана белгалъяь мероприятеш ишшта кхоачашъю хьожаш хаин тIехьожам лоттабе беза парте горкомашка, райкомашка, юкхьанцарча партийни, профсоюзни, комсомольски организацешка, халкъа тIахьожама органашка.

Укх деношка хьаш баьб Сунженски района Цеча Эскара цIерагIча колхозо Дахьеита ерригга шортбоахама продукташ йохкара пхе шера план кхоачашъярах.

Геттара лакха толамаш дахарца белгалбаьннаб цу боахаме мехтел ерригача районе а оцу Куматрова куьйгалдеча шурий-торони ферма къахьегамхой. Дукхачу къамех бола нах юкъбоагIача цу барт тайпача коллективо шерагара шерага лакхъю хьай продуктивность. Цудухьа шоаш хIара шера тIаийцу лакха социалистически декхараш тIехкхоачашде вьттув болл цар. Иштта бийнача вйс бетта ферме яьхкай 10106 центнер шура, шера планех бошгIар 13187 центнер мара боаццача. Ер шу чаккхалделча ферма къахьегамхоша лерх] чIезагIа яле а кхы а 5000 центнер шура йохка.

Из толам боаккхача хьинаре къахьег ферма доярка Калиматова Зинас. Ийс бетта шийгарча доахагара шера планал совгIа 50 центнер совгIа шура ьыцай цо.

СУРТА ТIА: доярка З. Калиматова ше яьша шура дIачуйотташ я.

С. ХАКИЕВА сурт.

КОМСИЙ БЕШАМАШКА

Шерра балхаш даьржад хIанз комсий бешамашка. Комсаш чеддача совхозий къахьегамхой город Грознерча студентий, болхлой, гIуллакхерча наьха доккхача новкъостална шоаш хьаьбь хьувкъам сихагIа чуйице бакха гIерт.

Комсех етта машинаш цхадаш хьаух укх деношка чхьагIярдоаккхача заводашкех мах бечв организацешкех. Республика бIарча хьайнцача 5 октябрь тIакхоачаш комсаш кхосча бошамаша 72 эзар тонн комсаш ехкай. План 90 процент хул царех. ХIаьта совхх цу хана ехка рел цхьаь хьаьзен дукхагIа я уж.

Пачхьалкхенга комсаш йохкара план хIакале кхочашъяьцай Шелковской, Надтеречни, Гудермесски районаш. Шера план кхоачашъяра кхы а 8 эзар тонн комсаш йохка еза республика, хIаьта дукхьала тIеххьарча кIира вай колхозий совхозий 19 эзар тонн комсаш йохка вьттув баларо хьаьмхх из декхар тахан кхоана кхоачашдаь даргдолга.

Комсаш лелаеча боахамий къахьегамхой планал дукха дукхагIа из продукци йохка дагабa укх шера.

СИХА А ДИКА А ЧАКХДАХА ГУЙРАН БАЛХАШ

КОМПЛЕКСАГIА ДУ БАЛХАШ

ЮртбоахамадерригабалхашхаммаклаьчакхадалцапятилетназаданешгоалавоахачашьегIертреспубликабоахамийкъахьегамхой.

Юртбоахама дерригга балхаш каммаклаь чакх а даьла пятилетна заданеш толамца кхоачашъе гIерт республика боахамий къахьегамхой. Цу дешъе хIанз а дукха балхаш да кхаш лелаерий де дезаш. ХьаькIаш, гидуаргаш, шекара свекла, бьцадеераш чуэцаш, зябь оаташ, гуреь дуа елеташ дIадуеш ба уж укх деношка.

5 октябрь тIакхоачаш республике чуйица хьажкIаш 55 эзар гектар я, хIаьта чуэцанза йисараш 21 эзар гектар я. Чуэцанза дукха хьажкIаш я Наьсаран, Сунженски, Урус - Мартана, Шаьла районий кхашка. ХьажкIий эттаре лекхагIа бола хьувкъам Сунженскии Шаьлан районашка хьаьбь. Цар хIара гектара тIара юкъера лаьрхIача 30 центнер хьажкIаш чуэхь.

Шекара свекла 44 процент чуийцай. Къахьерал сихагIа бу из болх Ачхой - Мартана, Гудермесски районий механизатораша. Урус - Мартана района боахамий шекара свекла лелаераша шоай хIара гектара тIара 290 центнер марзе олаш хьаьэтт. Из республике эттара лекхагIа бола хьувкъам ба. Республика бIарча хьайицача а совхкарчул лекхагIа ба шекара свекла хьувкъам.

ДIадахача кIирах хиннача йоачаша хийцца гуреь дуа елетаж дIадера вьттув хилийтар. ХIанзале республике 74 эзар гектара тIа дIабийнаб мукх, кIа, рожь. Планах 44 процент хул цох.

Агротехнически дикагIйолча ханэ а аханел совгIа долча лаьтта гуреь дуа елеташ дIадийна баьннаб Ведена, Грозненски, Гудермеса, Надтеречни, Наурски районий механизатораш.

Цу балхашца цхьана зябь оаташ а ба вай боахамий кхаш лелаераш. Из лоархIаме агротехнически мероприяте 40 процент кхоачашъяьй цар. Ах а аханел совгIа а из болх чакхбаьккхаб Надтеречни, Гудермеса, Ачхой - Мартана, Наурски, Советски, Шаьла районий боахамаша. Цхьабакъда республика бIарча хьайицача из болх дика бел ала йиш яц. Кхы ека эзаш йиса зябь 100 эзар гектар я, хIаьта хIанзалца ахар 70 эзар гектар мара яц. Из болх 15 ноябрь тIакхоачаш баь баккха лаьрхIача вай механизаторашa сихалбе беза.

5 ОКТЯБРЬ ТIАКХОАЧАШ ГУРАХЬ ДУВ ЯЛАТ ДIАДЕРАН ЗЯБЬ АХАРАН ЙОЛА

СВОДКА

	Ялат дIадийна	Зябь аьхай
Ачхой - Мартана	37	51
Веденa	73	10
Грозненски	53	30
Гудермесски	54	61
МалгIабика	47	34
Надтеречни	71	80
Наьсарен	16	23
Наурски	73	51
Ножай - Юрта	41	13
Советски	14	61
Сунженски	23	45
Урус - Мартана	21	33
Шаьла	35	60
Шелковской	40	9
г. Грозный	—	40
Ерригача республике	44	40
8 X—69 шера хиннар	46	[illegible]
Юрта боахама министерстве гIолла	42	[illegible]
«Скотопром» совхозаша	43	37
«Грозвино» объединене	74	[illegible]
«Консерплодовощ» объединене	37	[illegible]

МЕХАНИЗАТОРИЙ ТОЛАМАШ

МалгIабика района «Ингушски» совхозе дика чакхдоах гуйран балхаш. Совбаьннаб къахьегамхой балхашара безам. Иштта, моллагIча болха вIаштта пхе дийнахь норма 150 процент кхоачашйоьлчов етт соиш, 180 — 200 процент кхоачашъйоьлча тIхьа сони ахчан премеш тел. Пул совгIа балха хьалхалаттарашта шорара кара тела цIе вьшпол а лу. Цудухьа сапессача дена боад къовдабаллаца хьувкъам чуэцаш, доакъаш Iалацаш, лаьтта охаш, ялат дIадуеш ба совхоза белхлой. Укх шера дIайийна 2343 гектар гидуаргаш я совхоза. Уж чуэцаш 21 комбайн болх, групповой методагI бу цар болх. ХьатIадоагIача дийнахь за йоа ца яра, гаргагIа йолча бригада етаие сарраэхье заправка а йийя дIаоттаю цар комбайнаш, хIаьта бодх са тессача дIабелабу комбайнераша. Нагахь санна кхай тIа комбайна доагор кхоачадекча, цу сахьате тIайоагIа цунна заправщик. Комбайн ехача, из тоае кийча латт летучка а. Ший тайпара вIаштIехьдаьккхад укхаза комбайнерий балхашара безам совбаккхара гIулакх. ВIаштта пхе дийнахь норма 120 — 150 процент кхоачашъйоьлча 25 сони, 150 процентал лакхагIа кхоачашъйоьлча 50 соми преми лу. Лоаппа аьлча, дика вIаштIехьбаьккхаб гидуаргаш чуэцара болх. Пудухьа пхьаккха комбайнер ваи шиё норма кхоачаш ца еш. Къаьстта лакха къахьегана дьокхамаш йоах комбайнераша: Котиев Саварбика, Гандалоев Султана, Батыжев Салаудина, Тетагажев Хьажбикара, Эвгениев Йурие. Норма 7 гектар йолча юкъера лаьрхIача 12—14 гектара тIара гидуаргаш чуэц царех хIаране.

Комбайнашкара генараш хьатта дIакхучьаш пхиъ Гудермесерен етт Горакорскерча «Горскнефть» управленерен машинаш я укхаза новкъостал деш. Массанел дика гIа болх беш вола шофер «Горскнефть» управленера Ахмалов Ваха ва. ХIакале 700 тонн генараш кхай тIара дIадихьад цо.

— Итт шийтта рейс ца еш ца дIадахадан из укхаза болх бе венача хана дена, — йоах совхоза болхлой комитета председателя Алероев Султана Вахех.

Во хиннаш гидуаргаш совхоза шоллагIча отделене Цолоев Юнуга куьйгалдеча кхоалагIча бригаде. ХIара гектара тIара 9,3 центнер генараш чуденад цар.

Совхоза керттерча агронома Гандалоев Iийсапа лахар со ялат дIадуеча хьана. ДIадоахаш ялат дIадийна кхаю хьахьекхар Iийсас. Дика тоадаьча кхашка гуш дар тIадаьнна хIинна эIургаш.

Кердача пятилетна хьалхарча шера чуэцад дIолаш 4500 гектара тIа гурахь дув кIан 2000 гектара тIа мукх бе безаш ба боахама механизатораш. 14-ча сентябре 21 сеялкаца дIаде долаьба гурахь дув ЮнУ. Норма 11 гектар йолча дикка хана а йолаш дийнахь юкъера лаьрхIача 15 гектара тIа дIадув царех хIаране ялат. ХIаьта дIадув кIина фу деррига ишоалагIча классах да. Бакъда, мукха фу аьвалар шоллагIча классах нийсалу.

Укх шера хьача тайпара чаккхох совхозе гурахь ялат дIадера балхаш. Иштта цкъа аьха дальча йоархIаш тIаллалаца салоIийт лаьттагга, хьа тIехьагIа шоалагIа ох. Тiакха накха а баькхе культиваци а йийя дIадув ялат. Пул совгIа деррига ялау цхьатарра тIадаргIдолаш, дIадийнача кIина тIоаьда дикагIа тIайоагIаргIолаш, ялат дIадийначул тIехьагIа лаьтта кIеазига Iотоlаду. ИтталагIча октябре плагIа гурахь дув деррига ялат дIадийна бала беза боалам. ХIаьта хIаьо санна цар дIаха а бол бойя хийцца кхоачашдергда цар шоаш тIайица декхараш.

М. ХАМАТХАНОВ.

ФРАНЦЕ ПРЕЗИДЕНТ Ж. ПОМПИДУ СОВЕТСКИ СОЮЗЕ ВАР

6 октябре Москве чIоагIа безаме тIаийцар Франце Президент Ж. Помпиду. ДоттагIчуа долча Францена керте латтар официальни визитаца Советски Союзе веннв СССР Лакхехьарча Совета Президиумон Советски правительстван векарах.

Везача хьаьшана цхьана Москве баьхкаб Франда кхыча мехкашкарча гIуллакхий министр Морис Шуманн кхыбола хьаьший.

Цей дездеш санна кийчъяьй Внуковски аэродром. Теркаш егIа Францена Советски Союзан пачхьалкхений байракхаш. Летни майдан тIа дIаьттад сийлахь хаЦига баьхкаб Москвевча къахьегамхой оьхалаш.

Франце Президента вакъабаха бар КПСС ЦК Генеральни секретарь, СССР Лакхехьарча Совета Президиума член Л. И. Брежнев, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель Н. В. Подгорный, СССР Министрий Совета Председатель А. Н. Косыгин, СССР Министрий Совета Председателя хьалхара заместитель Д. С. Полянский, кхыбола официальни нах.

Аэродромера городе шийна Кремле вьоастанчча резиденне ваьхар француски пачхьалкхена керте латтар.

Францен Советски Союза пачхьалкхений байракхаша, моаршал транспаранташа ега яр веза хьаша воагIаш хиина уличаши майдаши.

(ТАСС).

СОВЕТСКО-ФРАНЦУЗСКИ ПЕРЕГОВОРАШ

6 октябре Кремле дIайоладелар Франце Президентаца Советски Союза куьйгалхой переговораш.

Советски оагIонгахьара переговорашка дакъа лоацаш халар Л. И. Брежнев, Н. В. Подгорный, А. Н. Косыгин, СССР Министрий Совета Председатела заместитель, СССР Министрий Совета Iилман техникан гIуллакхашта йолча пачхьалкхен комитета председатель А. А. Кириллин, СССР кхыча мехкашцарча гIуллакхий министр А. А. Громыко.

Французски оагIонгахьара переговорашка дакъа лоацаш хилар Французски республика Президент Жорж Помпиду, кхыча мехкашцарча гIуллакхий министр Морис Шуман.

КъайлагIа хIама доацаш дег тIарчен хьалашка хиннача переговорашка дагабаьлар советскофранцузски гIуллакхий дешах, шийне а мехка юкъе цхьана экономически гIуллакхаш леладара лоархIамегIарча проблемаех шоашта хеттаца.

(ТАСС).

М. РИАДА ДАЬ КЪАМАЬЛ

КАИР, 6 октябрь. (ТАСС). Тlом соцабара хьахьехьа 3 бетта яь соглашене кхы а кхаь бетта дIахо йIахъе даьза а ВIашагIкхийтта Iарбий Республика, нагахьа санна цу юкъагIа 1967 шера 22 ноябре Кхерамзлен Совета резолюци кхоачашьяра эффективни гIулекхаш чакхдоахаргдолаш хиле, аьнна хьакхайкадир тахан ОАР-а кхыча мехкашцарча гIуллакхий министра Махмуд Риада.

7-ча августа чIоагIъенна тIом соцабара хьахьехьара соглашене ОАР-о толхаьй яхаш Израилех США-сe дувцараш корта боацаш халарах тарра харцдир египетски министра. Боьзовна США а белгалдаьккхар во, гезза керда парти Израила ала аьнна решене а яь а соглашени толхачьо.

Каирски телевидене гIолла къамаьл деш Махмуд Риада хьакхайкадир ОАР-а Президент Гамаль Абдель Насер ха йоацаш кхайкхар шийна чIоагIа халахийтта хилар.

ТОЛАМЦА СИГАЛЪЯХИЙТАЙ

1970 шера 3 октябре московски ханах 7 сахьатa 20 минута яьлча Малхo пхи къаьст - къаьста доакъоши комплексно Iомадар духьа Советски Союзе сигалъяхийтай ракетни астрофизически обсерватори. Сигалъяхийтача ракета керттагахьарча дакъе тIа латтача къаьстта ший тайпача контейнерa чу оттаьча ориентировочни стабилизированни платформа тIа оттаьяр ультрафиолетовни рентгеновски зIанарий дакъе Малхо телача зIанарашта регистраци еш йолча Iилман прибоорий комплекс.

Ракетни обсерватора лийсса хьагIа сигалъяхийтар 500 километр гаргга лакха. Тохкаман программа кхоачашъяь хьанначул тIехьагIа ракетни обсерватора тIейола контейнер парашюта система новкъосталца Лаьтта Iоессай. Хьайпа материалаш обработка еш я, результаташ кепатохаргья Iилман кепайоазон тIа.

(ТАСС).

ХАБАРАХ ГIУЛАКХ ХИЛАЦ

Укх шера ялат чуэцна доладуча хана ерригача районе дIакхайкадир «Назрановский» совхоза куьйгалхоша уж йоккхий арехаш дIа а лаьна хаха ялатий кхаш лоалладоша из болх дIаболабалехьа цхьан кIирагIа чуйиа даргда тхо аьнна. Цу тIа: «Тхона тIехьадоала, оаха санна къахьегаьа а йоахар.

КIи ца безбеннача хана хьоккхама йоахаш санна, тоаьь а тоаяза йола а комбайнаш кхьиола техника кхашка йигар. Цхьаина го а баккхалехьа сена йолаелар комбайнаш цхьан отделенера ялагаш уж аьрха ялалехьа вих отделеней кхашкара кIа фийгаш догIа тIадамаш санна Iолега йолалелар. Цу хана нака дагадера совхоза куьйгалхоша юххьанша лаь кура хьамаьл. Цу гIуллакха сагота боашача тара бар совхоза агрономаш. Лаьтта Iо мара лелий ялат? Лаьтта хьатIа а хьамад из лаьтто юха хIа а ца кхаш санна сеттийна бар уж.

Бизача бетта яьхкар комбайнаш уж хьалхагIа кIирагIа, 10 дийнахь чуэцаргда оаха яьха ялаташ чуэцаш. Сов дукха из доврах план кхоачашъяьвар совхозо.

Дукха ха йоацаш хиннаделе а хIалаха, дIадаьнна хIана ца вай дувцар. Из хьоаде а ца дала петгар, нагахьа санна моллагIа аргIанара кампани йолалуча хана юха а цу бсахано куьйгалхоша, специалисташа шоаш лелаш тIавIалагIадоахаргда яха ца оттаре.

Иштта хилар укхазе гурахь ялат дIадера кийчо еча хана а. Аьхки кIа чуэцача хана дIадув фу хьакхъоастале, цIенле, лорадекийчде аьнна куьйгаш кIа аргIашта дIатIIахьоккхаш» «Фу кийча да, нана цIенлаш санна доккхий да дIаде хериа латта фийгаш», яха болабелар совхозе. Бакъда, из дIаде деза денош хьатIаэттача хьежача, дукхагIа дола кIа, мукх дIабе пайдана боацаш хилар. Кхерабеннабар цу гIуллакха бехке барахь, цхьабакъда тIехьагIо цу ледарлонех сел шоаш боха ца безалга хайра царна. Кхаметтел сагагIора бIара а хьажийтар укхаза из гIуллакх бахьан долаш.

Цхьаза уйлаш хувцалуш а хул совхоза куьйгалхой.

Гурахь дув кIа дIаде агрегаташ укхаза араяха кийчлуча дийнахь хьалхе санна ерригга техника вIашагI а техе цхьа механизированни отрях а йийя ялат дIаде яра а дола, хIаьта ерригача районе дIа а кхайкаде из болх лоацача хана чакхболаккхаргболга яха уйлаш юха а дагаухийтар цхьаболчар. Тiакха агрономий сона оаз хьалезар: цу групповой методо тхона ялаташ чуэцаш дахьр хоаш ца. Из а аьнна шоай совхоза отделенешка, бригадашка «циркуляр» хьийтар ялат дIаде оттаьь графикаш тIехьахча аьнна. Цу кхаьлаташ бовьо аlар хIаранена шийна моттача, ховча тайпара ялаташ дIаде доладе. Вохар наг-нагахьа агрегаташ ера йоахаш а цу йоахаш а болх дIаболабир - ХIанз доккхийча бIаргма кхоачча далача кхашка юкъе юкъе трактор ялат цхьаша сеялка тIехье а йолаш. Цхьайолча моттигашка укх деношка мара хьа а дехадац вIа дIаде дезалта, из болх дIаболабенна бутт бала боалаше а (масала, Буро-кIалхарча отделене да цу тайпара сурт).

ХIаьта а буьх чубоаш совхоза куьйгалхой. ГIуллакхаш иштта лел шуй аьлча, куро жоп лу цар «Болх кхехк—16 агрегат я кIа дахуча ялака еш», — оал. Тiакха дIайийна гектараш, темпаш хоайича кхмдола къамаьл юкъе тувс. Дукха ха йоацаш хоаз эттача дий дийнахь цу 16 агрегато ялат дIадийна лаьтта йистача 160 гектар мара хиланзар. Цо хьалхх цхьан агрегато дийнахь саррапша юкъера лаьрхIача 2,5 гектара тIа мара ялат дIа ца дуьлга (норма — 12 гектар). Деррига совхозе дIаде дезар 3600 гектар да.

ХIанз кха шовйла дагабуьлаш ба укхазара агрономаш а кхыбола специалисташ а фу дар-хьоаI техника а нах а кхычаца санна вIашагI а теха из болх дIаболабича, яхаш?

Фу ду доаргда вайна тIехьагIа. ХIанз хьажкIаш чуэца болабала безаш ба укхаза. Из болх совхоза куьйгалхоша иштта вIаштIехьбаккха лерх] ховш дац, бакъда бIубенна дакхаш къамаьл дарзх из гIуллакх чакхдаккха йиш хуле «Назрановский» совхозера бараш районе ментел республике а эттара хьалхарчарна хургхатарах ций ца.

М. КАРАЕВ.

ОТЧЕТНО-ХОРЖАМИЙ ПАРТИЙНИ СОБРАНЕШКАРА

Лакхбе юххьанцарча партийни организацей лоархIам

Отчетно - хоржамe собранеш хиннай тха совхоза эррига цхьей партийни организацешка. Собранешка дакъа лоацаш хиннача 96 коммунистах прецеше къамаьлаш дир 31 коммуниста. Секретараша цхьа отчетий доклада дашца а коммунистий къамаьлашца а белгалдаьккхар фу де дей партийни организаце, хIара коммуниста КПСС ЦК июльски Пленума решенеш кхоачашъяра, шоайгIолча парте XXIV съезда дикка йорда къахьегаца толамаш дахара.

Партийно - организационни, партийно - политически, иштта идеологически болх тоабара отчетни хана совхоза парторганизацешa лоархIаме гIулакхаш даьдар.

Ярославски - партийни организацешка собранеш ярах лаьца йоза КПСС ЦК решене лаьрхIачa бесса дикагIа собранеш кийчбаь баьнаб совхоза коммунисташ. ДукхагIча организацешка шиш хана хилар собранеш. Собране белгалдоахаш хиннача партийни вахарах цхьий, отделенеi коллективаех лаьца дешаш къоастa деш дикаха дакъа лаьцар коммунисташа.

Цу дакъе къаьстта белгалъякха езаш я нов. Макуев Харон секретарь йола 3 отделене партбюро. ДукхагIа бола коммунисташ партийни вахаре дакъа лоцаш бер. Бригадашка, фермашка, цехашка дика вIаштIехьдаьхдар агитационни а, пропагандистски а, балхаш.

Отделене къахьегамхоча безамца лаьрхIа коммунисташа З. Тюгулева, А. Албастова, А. Кулаева, Б. Бажиева, С. Кусуева ешача лекцешка.

Производстве лакхера балха толамаш доах коммунисташа Белуева Мерие, Чернева Анна, Бахаева Харона, Овгарон Висита, Шанаев Умар - Хаджи, М. Сулеева. Эррига отделенешa ялат чуйза цхьий. Дикка дIаэмбаьшиб укх шера совхоза хьувкъам. Эррига совхозе хIара гектара тIара 17,7 центнер кIаа 90,4 центнер мукхи баьккхаб. Коммуниста С. Байкаева кулгалдеча цхьоагIча отделене коллективо хьалхара моттиг яьккхар кIухьаккхa ялат чудара.

ХIара шера дика свекла хьувкъам кхеб къахьегамхоша. ДIаддахача шера хIара гектара тIара 240 - 260 центнер яьккхар, планах 180 центнер мара йоала-ча.

Масса бола отделени гурахьа ялат дIаяш кийтьеннай, шина чуйнина дIадувш ба. Коммунисташ Либаев Апти, Зузуева Халит, Бахаев Харон, Межиева Висита хьыбараш ялат дIадувча агрегаташ тIа хайшаб, хинахьси лаккача агротехнически боарамахи ялат дIаде лаьрIаб. Цу гIулакхa механизаторашта юкъе хьадаш социалистически яхья тIахьожам лоаттабу партийни организацеша.

Собранешка къамаьлаш даьрачарa гучадаьккхар цхьайолча цехий парторганизацешкара кхоачамбоацараш. Къаьстта чIоагIа критика йир коммунисташа центральни усадьберча 52 коммунист кулгалдеча партийни организацеша. ХIаьнга ... хинначий партийни собранеш. Партийни бюро а заседаниш а наг-нагахьа мара хилхьар. Раьза боацаш къамаьлхер дар коммунисташа производстве хьалха даттараш парте кIезига хьаштIар. Цехий боахамаш ... администрацешa. бригадашта шиш тIахьожам эсала лоаттабаьб организаце. Из хьахоьх коммуниста М. Паршоева кулгалдеча автопарко. Дукха машинаш ара йоалла йиш йоацаш еха латт. Эсала я водителий балха дисциплина. Во лелабу водителашца кхетаме болх. Кхоачамбоацараш дукха да 2-ча отделенерча парторганизаце а. Царех керттердар цхьаболча коммунистаца шоай декхараш бехктокхаме ца лелабар. Коммунистакара дезза бесса хьадеха партбюрос. Цухулха коммунист У. Зураев заведующи волча шурий-товарни ферме эсала латт укх шера шура яккхара плат кхоачашъяра гIулакх. Иштта эсала бола бу коммуниста А. Яндуркиева кулгалдеча 3 отделене хьайбай ферма а. ТIеххьарча хана цхьаболча коммунисташ цхьанна бакьал доацаш собранешка ца боагIаш Iа, хаммахь дIателад членски взнаташ, политически занятешка тIехьабуал, цхьабараш е вIаллa ца боагIаш Iа. Уж гIулакхаш толела коммунисташкара чIоагIагIа хьадеха леза партбюрос. Иштта лаьнад парте Устава тIа, иштта йоахар собранешка къамаьлаш даьча коммунисташа а.

Идейни а политически а лакхерча боарамах кхоачамбоацараштa критика еш чаккхъяьлар собранеш. Шоаш тIаийначa решенеш тIа коммунисташа къаьстта белгалдаьккхар КПСС XXIV съезда толамца лаккхдахар, кхоачамбоацараш юкъера дIададахар, беррига совхоза къахьегамхой производстве кердa толамаш дахара тIахьежар.

В. СМИРНОВ,

Ачхой - Мартана района «Самашкински» совхоза партбюро секретарь.

ХАДДАНЗА ТIАХЬОЖАМ ЛОАТТАБАР— ТОЛАМА ДIОАГIА

Дукха хаь йоацаш отчетно-хоржама собрани хилар Грознерча станце локомотивни депо. Парткома отчетни доклада тIа дийцар социалистически яхье депо коммунисташи коллективаш дакъа тоьъал доккхий толамаш. Ханал хьалха кхоачашъяй бархI бетта план. Толамe кхоачашъеш латт укх шера задане а. Октябрь бетта Даьхенна рапорт лургда локомотивашкашa пятилетка кхоачашъяра хьакъехьа. Алхха деза мукьаш кхухьa поезд 129 кIайнгай укх шера. Планал соагIа хIадихьад 800 эзар гартта тонн мукьаш. Дала а доагIаш дешнaд коллективана совгIат — Ленински юбилейни Сийлен грамота. Цо лелаю парте обкомeн республика Министрий Совета кардарa мара тIа ... байраг а.

КарагIлаьнача цу хIамай хьакъехьа ше дуьнаш, партиома секретара Владимир Николаевич Ракитске белгалбаьккхар производствени чаянени кхоачашъяра лоаттабеча къонсие) парткомaн партийни организацейн новкъостал дарa даькъе администраце чакхдоахача гIулакхашта тIахьожам лоаттабеш партийни комиссеша баь боккха болх.

Цу тайпарча цхьан комиссена кулгалдеш хиннав машинист Владимир Прения. Комиссе декхар— локомотивашта ремонт дика ярa тIахьожам лоаттабар.

Доагори моторесурсаши дукха кхелга, графикагIа поезаш лелаяра технически скорость тIехкхочашъелга вIаштIехьдоахаш болча эксплуатационникашe болх дика баьбалe а. Цхьаъ ваьнача тIехьагIа тепловозаш йоаш моттигаш хиннай. Бахьен — ремонт ко яр.

Партийни комитето шиш цхьан заседане из дош дийца а дийна, комиссена тIадиллаз коммунист Паничкин мастер волча профилактически ремонта цеха болх тохкилга. Цу кепа комиссе членаша теркаллаьд производствени планa дешаш меттел, политико - массови балха дешаш а. Цигa гучадаьнад, брак ярa дукхагIа бехке ярaш ремонтни бригадаш шоаш хилар. Цеха кулгалхой леррттIа хьийжабац ремонтни балхаш дика дой. Дукха моттигаш хиннай производственни обществени дисциплина телхаш. ХIаьта цехе во вIаштIехьдаьккха хинна социалистически яхь лелаяра гIулакх.

Шерра заседани а ... из дош дийцар парткомо. Цун решенена юкъеяхар комиссе еина дукха предложенеш.

ХIана салоIаш ши ди а болаш дийнахь а буc а болх бe йолаеннай деро. Цу тайпара ремонтни бригадашка планагIа еча ремонта юкъеоза йиш хургья депо хьачудоагIа дерригa тепловозаш.

ХIаьта шиш сменагIа болх беча хана мишта дийнай?

Хьалхарча смена ремонт чакка яьккхача, шоллагIча чакхъяккха тарлу из. Цхьабакъда, нагахьа санна шоллагIча смена а мелой, тIаккха тепловозо бIарча мут сахьат доаккхаргда, шоллагIча дийнахь хьалхарча смена из дIайолаллана. Иштта уж ца кхечаьйта гIийртабар. Долли. тепловоз, масала, шоллагIа смено чакхйоаллаш ремонт из лайнитара геттара сихлуш хиниб. цудухьа брак еш е планови ремонт кхоачашъяииза йоаш хиннад.

Шеко яц деннеи бойсанцен болх бе болабеннaчул тIехьагIa эррига служба балха графикаши распорядоки хувпа, кулгалду кадраш балхаш тIара хувпа, дукхха кхылолa хIамаш де дийзар. Цигача накъабаьлар ханхампахьен хьалхашка латта декхараш кхоачашдара гIабеpзабаьб бешдина политмассови болх. Брака дерлача метода ше дика хьахар хьахьенха дукха ха я. ДоагIар кукхагIа дIалеха дьялар шоашкара а кхычаргара а кулгалдеча кадрай оагIонгахьара санна, иштта болхлой оагIонгахьара а.

Тепловозаш ремонт е дIачуэшараш ремонт еьчул тIехьагIа ярайоаларшu бригадай кулгалхоша цхьана смени мастераш бе. ХIаьта цо а шиш эргIанна балха хьалхара хIара слесара бехктокхаме лехийр.

Парткома заседане дувпа из дош дийцачен хаьнал решени оттачен дакъе лаьцар партийни комиссе. Цувах а кхоачен ца беш, из коллективни решена мишта кхоачашъю хьежа ялар из. Мероприятеш чакхьяьн юкъьенца денз дIадолабаьлаьнар беррига кулгалхой. Из тайпа гIалат, оалаш ма дарра, гучадоахар дукхача мастерашкарен ремонтa хьалхара бехктокхаме болчa кхыча ноккъостешкарен. ТIаккха парткомо лаьйийцар ремонта гIулакхашта волча депо начальника заместителo коммуниста Зиброва отчетагa. Шиш докладаa тIа мукIарал денза лелабеp из, администраце гIулакхашта тIахьожам лоаттабеча комиссе сина сигнал геттара нийса хиллера. Парткомо берригача мастерашка а коммунисташка а новкъост Зибровга а шIенхашттa а дIахьйтар ремонтни цехашкарча гIулакхашта хьалхарe даеx хIарекар бехктокхаме волга. Гуш да соп ларa хиннадале а, иштта сa чакхдаьхача цу гIулакхех дика пайда баьлар. ГIулакхаш цу сахьате тоадала доладелаб. Слесарий технически дешар вIашагIделлар, кхетама болх тоабир.

Комиссе шиш тIахьожама кIаллара даллйтадац кагирхоштa кхетам балара дешa а. Новкъост Зибровнара опыт тераза а еш, парткоме дадийцIар заготовительни цеха мастера коммуниста Рожкова отчетагe — хьалхагIа тIаийна хиначa соцам тIара из пункт цо кхоачаш мишта ю. Мастераша мукъагIа производственни дешаш мара лелаеш хиннадаш, цехе волча хана шерa вечa болхлочо болх мишта бу, цун оамалаш мичтай хьожаш мара хиннабац, хIаьта балхара ваьннaчул тIехьагIа цо фу ху—дешаш кулий, кино е театоe ухий — цхьаннена а бaла хиннабац. Юххьанца тохьал ца биттe а гучадаьккхадар комиссо, цу тайпа цхьаболча кхочача болх лоша прогулаш еш хилар, кхьметтел корта бохо малар мелча болаш балха баьхка а хиннай цигхьаш.

Партконе цу цаеe мастерa Рожкова отчет дийцачул тIехьагIа гIулакхаш тоадала доладелар производстве а къоначa болхлоштa кхетам балара даькъе а.

Гучох, цхьа бахьен доацаш дац тепловозашта ремонт дика ярa тIахьожам лоаттабеча комиссе керда состав хоржача хана цун председателалла юха а массава раьза а волаш Владимир Михайлович Прония а хIаьта иштта дикагIа бола производственникаши общественникаши бола депо коммунисташ Аксенова, Айрапетов, Липпов, Доржанский, Шакиуев, Новиковский а кержар.

Собране тIаийнача соцам тIа керда кержа, администраце гIулакхашта тIахьожам лоаттабу комиссеш тIахьех депо коллективо парте XXIV-ча съезда яь йоагIача тайнара накъандара тIаийна социалистически декхараши КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК «Хаььа боахаме производстра резервaех пайда дикагIа эцарeн экономе режим чIоагIьерен» хьакъехьарча Письмога хьежжа оттаяь мероприятеш кхоачашъяр цухьа лоаттабеча къонсаме партийни организацена новкъостал дара.

Шеко яц, коммунистий из лакказ партийни комиссе членаша диза кхоачашдергхилара.

В. ЛАВРИНЕНКО,

КПСС Грознески горкома организационно - партийни балха отдела заведующе заместитель.

СРЕДНЕАЗИАТСКИ ТIЕМА ОКРУГ. Н-ски авиационни дакъа тIемахой КПСС XXIV-ча съезда баха боагIача тайнара накъабеха кийчлуш ба. Цар дикка локхий толамаш даьхад тIемeн политически кийча еча. ХIара летчика ше ма ярра Iоманай чоалхане авиационни техника, бIубенна кхочашъю полетни заданеш.

СУРТА ТIА: шоллагIча класса хьикта В. А. Овсянников гIеттале хьалхагIа.

А. Клейменова сурт.

ТАСС фотохроника.

ЦУН СИЙ ДУ

Профессионально - техническ я й училище чакх а яьккха Грознески № 1 йолча Автоспецоборудоване комсомолец, къона токарь Середенко Александр балха веннаш шу мара даьннадац. Безаме тIаийнар дIахийса саг завода болхлоша. Хьалхарча денашка, дукха халонаш нийсалора къоначa специалиста. Дукхдоча хана дешa цига болх беча токараштa нийса норма кхоачашъе магадар. Цхьабакъда аттa ма яй дала латта новкъостий дика хилча, цар новкъостал дора ухьал, цо тIехьа дукхагIа бездаболийтар токара болх, шоаш цу балха тIа дукхача шерашка Iоаяь опыт дог раьза далаш дIалора. ХIаьта ше а вар Александр хьалха даттарашца мамогга нийсвала гIертaш, кердача тахкуш.

Пудухьа дукха ха яла лехьа дикa Iомабу цо токара болх. Сменни нормаш 120—125 процент кхоачашъе волалу. Цуна ду токара балха кхоалагIа разряд.

Шиш болх кIоаргагIа бовза, болх дикагIа дIагIоргбола кердадараш лаха гIертар из. Дукха ха йоаццаш цо кийчъяь иттара хьалхара рационализаторски предложенеш производстве юкъейихьар. Цох завода коллективана дика пайда хилар. Цох боккха кхаь хилар къонача рационализатора.

Хьанар дола вIаккига саг тайпа завода кулгалхоша. Цуна еллар коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цIи. Кхы а дикагIа болх бе лаьлар из. Йоккхa опыт йолча токараша доахачарен эсалагIа дац цун толамаш. Хала бер дьына балдад бIухьожабеш эвц Александр. Шийна даь новкъостал дага а деллаш керда балха баьххача мата гIо ду цо, ца ховр дIахьех.

Обществении вахаре а дика дакъа лоац комсомольца Середенко Александра. Из из механически участка комсорг, ВЛКСМ заводской комитета член. Дукха ча йоацаш Шаьла районерча библиотекана гул а даь книжкаш дела лаьрхIар завода болхлоша. Из инициатива хьалхарчарца хьадаьлар комсомольцашта. Цига хьинаре дакъа лаьцар Середенко Александра а. Из керте латтача механически цеха комсомольцаша, кхы мел йолча цехий комсомольцел хьалха дIаелар Ленинсан зачаташ.

Дика къахьегарах, общественни балха юкъе дика дакъа лацарах дукха Сийлен грамоташ, ахчай совгIаташ тийнад цуна. Укх шера цуна елар «За доблестный труд» яха ленински юбилейни медаль.

Р. ЯНДИЕВА.

Машинашъерий дош чIоагIа да

КПСС XXIV-ча съезда къахьегама совгIат кийчдара оарцагIбаьнна ба Грознески «Трансмаш» завода болхлой. Ийс бетта планах лаьрхIачул соагIа завода коллективо реализаци яь продукци 220 эзар сомa мехьа я. Ер шу долалелча денз заводо арахийна тракторни прицепаш 8406 а. Уж хул планах лаьрхIачул дукха дукхагIа. Продукцега дIабоаш мах лохбарах пачхаьлкхенна баь пайда ээараш сомаш да. Укх шера вай республикерча комсаш кхеча боахамашта цар кийчъяьй 30 эзар гартта шпалер.

Заводе арахеца тракторни прицепаш, шассеш, кхыйола продукци вай мехкарча дукхача моттигашка дIакхоач. Уж го йиш я ГуржегIа, Азербайджане, Армене, Дагестане, кхычахьа. Цудухьа довлахой заказаш сиха кхоачашду коллективо. Къаьстта дика къахьег воккхагIвола мастер Гандолоев Бембулат керте латтача сборочни цеха коллективо. Завода керттера цех лоархIаш я из. Завода коллективо плат кхоачашъяр цо беча балхах тийша да. Завода кхыча цехаша мел кийчъю оаткаллеш тIеххьара сборочни цеха хьачудоач. Цига гоздарча слесараша - сборщикаша вIашагIъехи юртбоахама машинаш. ХIаьта бетта цеха коллективо вIашагIйоал 540—550 тракторни прицеп, 180—200 шассе.

Къахьегама овсарле лакха хилара кхоачам бац цеха болхлоша. Цар тIагIертта къовсам лоаттабу арахеца продукци дикагIа хилийтара а. Дукха мероприятеш чакхйоах укхаза цу гIулакха. ХIара кIирагIа цкъа завода керттерча инженера кулгал а деш продукце дикала да хул. Цига дакъа лоац цехий начальникаша, мастераша, брак йоаш продукци арахецача болхлоша. Цига юкъ дIадахача кIиран итогаш, кхоачамбоацараш дувц. Уж ца нийсдалийтара де дезараш белгалдоах, уж мишта кхоачашъю хьожаш тIахьожам лоаттабу цеха кулгалхоша, партийна организаце. Цул соагIа продукци дикала да дие, болча хана цхьаннe сихха доаш продукци арахецарчар опыт юкъ. Из дIайоазийт болхлошта. Иштта къахьегаш бахьан долаш укх шера цхьа моттиг нийсъеннац цеха коллективо арахийнача продукцена юкъе брак йолаш.

ТIахьожама технически отдела болхлой тIахьожаш боалаш къахьегаш я Понамаренко Федора, Бычкова Игора кулгалдеча бригадай коллективаш. Бригадни методах болх беш а я шакхе бригада. Цудухьа массане цхьатарра эй алапа, из иштта дилараx «ЦаI массанена тIехьа, берригаш а цхьаннена тIехьа» яхача коммунистически принципах къахьег болхлоша. Цуна цхьана лакхбеннаб цар материальни безам а. ХIана вайча бригадни методах болх беча хана дукха дикагIа хул арахь къахьегама толамаш, цудухьа хьежжа лакхагIа ца луш дола алапи а. ХIара сменах нормаш 125—130 процент кхоачашъеш хьинаре къахьег слесараша-сборщикаша Барахаиов Султана, Бутаев Вахас, Солнышкин Николая, Жуков Степана, Тимченко Анатоле, кхы дукхачар.

Б. КОСТОЕВ.

СУРТА ТIА: болх беш ва слесарь - сборщик А. Тимченко.

Н. Плиева сурт.

ЯЛАТ ДIАДУВ, ЛАЬТТА ОАХ

Кердача пятилетка хьалхарча шера юртбоахама дерригача доакъошка лакха къахьегама толамаш дахара шиш кхо ца беш лара йоллаш ба Шелковской района Ленина цIерагIча колхоза членаш. Иштта укх гурахь 800 гектара тIа гурахь дув ялат дIаде дезаш бар кхоалагIча комплексни бригада механизатораш. Лаьтта ахьачул тIехьагIа, оасар хьатIадиллaцa сабар а даь шоалагIа юха ахьар цига. Пакихх шоза культиваци йир, мекхаш тоьхадир, хIара гектара тIа 1,5 центнер йоаш минеральни удобренеш а тайсар, цхьадолча вIашка чудолийтaш хий а диллар. Иштта кийчдаьча лаьтта дIалазлехьа 260 гектар рожь, 220 гектар мукх, 180 гектар кIа дIадийнaд цу бригада кхаш лаладерaша.

— Къаьстта лакха да хьинаре механизаторий Мусаев Мохьмадел Цаболов Георгеи, — боах цу бригада бригадира Г. Хубежева. — Дийнахьара норма 13 гектар йолча сеялкаш тIа боах беча шоай новкъостаца Хадоне Алексеевн Цаболов Федорецаш юкъера лаьрхIача 17—18 гектара тIа гурахь дув ялат дIадув цар сменах.

Дипдалийтаца бригаде зиба лаьтта оахилга а. Планах зиба аха дезаш хинначох 73 процент ахьа даьннад. Къаьстта дика къахьег зиба лаьтта оахача трактористаша Магомедов Мохьмадел Алиев Мохьмадел.

Х. МАГОМЕТОВ.

Хьайбай продукци дукхагIа

Укх юбилейни шера ийс бетта хьайбаш лелаераша баьча балха итогаш яьй вай республика колхозашкеи совхозашкеи. Цар хьахьоках республика пачхьалкхенга фуаш, тха, дулха лаьрхIа хьайбаш доккхара ийс бетта план кхоачашъяьлга. ХIаьта дIадахача шераца нийсдича пачхьалкхенга шура —10 процент, фуаш — 20 процент, тха — 7 процент дукхагIа дехкад укх шера ийс бетта.

Шоаш тIаийна социалистически декхараш кхоачашдеш лакха къахьегама толамаш даьхел цхьацадолча боахамаша. Иштта пачхьалкхенга эррига хьайбай продукташ йоххара ийс бетта план кхоачашъяьй Ведана, Гудермеса, Наурски, Ножай-Юрта, Советски Шелковской районий боахамаша.

Республика дукхагIа йолча колхозашкеи колхсаашкеи хьайбаш кхабара гIулакх лерттIа вIаштIехьа ... я дийкха, дика дукхагIа боахкх царгара продукци. Цхьабакъда дукха боахамаш да хIана а хьайбашкара йоаккха продукци дакхъяра резервех бизза пайда ца эцаш а. Цудухьа кхоачашъяьйац республика пачхьалкхенга шура йоахкара ийс бетта план. Къаьстта кIезига йоди пачхьалкхенга шура Ачхой-Мартана, Грознески, Наьсарен, Урус-Мартана, Шаьла районашкарча боахамаша. Нагахьа санна деттача боахангара йоаккха шура дакхъяра гIулакха цу районий боахамашкарча специалисташа лерттIа тIахьожам лоаттаборе, пачхьалкхенга шура йохкара плат кхоачашъергьяр республика. ХIаьта деттача вохангара йоаккха шура дакхъяра резерваш моллагIча боахаме йолаш я. Из дика гучадоал Грознески Наурски шиш районашкарча хьайбаш лелаераша бу болх вIашa нийсбича. Масала, Наурски района боахамаша, дIадахача шерацa нийсдича, укх шера бархI бетта яьккха шура 15 процент дукхагIа я, хIаьта Грознески района хьайбаш лелаераша 4 процент мара лакхъенац доахангара йоакккха шура. Цу юкъа Наурски района боахамашка хIара беттача Iаттагара яьккха шура 1709 килограмм я, Грознески районе цьаьнар — 1373 килограмм мара яц. ХIаьта хьайбаш доажадара, лелаедара хьалаш цхьатарра да цу шиш районе.

Ачхой-Мартана района «Лермонтовский» совхозе укх шера бархI бетта яьккха шура дIалахача шера цу хана яьккхачул дукха кIезигагIа я. ХIаьта «Самашкинский» совхозе цу юкъагIа яьккха шура 27 процент дукхагIа я. Белгалдаьккха доагIа воахан леладара хьалаш «Самашкинский» совхозечул дикагIа да «Лермонтовский» совхозе. Каст-каста хул, боахама шоай хьаштанта дукха дIа а яхийте пачхьалкхенга шура йоахкара плат кхоачаш ца еш а. Цудухьа мамогга кIезигагIа дIалахийта еза боахамашa шоай хьашташта лаьрхIа шура.

КIезига да вай республике бахача нахагара шура ийю боахамаш. Из а пачхьалкхенга шура йохкара план кхоачашъяра лоархIаме резерв я.

Республика боахамаша каста чусоаладерга хьайбаш. ХIана хьача йиш яц дIанхача шерашка санна, доакъар кходу оаха, яхаш гурахь бун йоацача даьгIенашка хьайбаш доажаде. ТIаккха геттара лохлургьяр хьайбай продукци.

Ер юбилейни шу чаккхала дукха да йисаш. Боахамий кулгалхоша, специалисташи хIанаиз терко е еза хьайбаш чусоалара кийчъяра. Йоккхачар ца дерза хьайбаш лелаераштa йоаш тIаийна социалистически декхараш, пачхьалкхенга хьайбай продукци йоахкара планаш толамца кхоачашъяра.

1-чIа ОКТЯБРЬ ТIАККХОАЧАШ ПАЧХЬАЛКХЕНГА ХЬАЙБАЙ ПРОДУКЦИ ЙОХКАРА 9 БЕТТА ПЛАН КХОАЧАШЪЯРАХ СВОДКА

(Проценташца).

Районаш	Хьайбаш	Шура	Фуаш	Тха
Ачхой-Мартана	95	83	86	113
Ведана	156	—	103	109
Грознески	64	70	113	113
Гудермесски	107	104	122	116
МалгIабика	90	107	147	111
Надтеречни	97	95	100	90
Наьсарен	58	75	101	100,0
Наурски	113	124	130	106
Ножай-Юрта	2-за	—	102	150
Советски	177	—	108	133
Сунженски	105	103	16	98
Урус-Мартана	118	91	85	107
Шаьла	104	97	81	121
Шелковской	120	122	103	108
г. Грозный	—	100	—	—
Эррига	100,1	90	109	107

АЛТАЙСКИ КРАЙ. Поккха соми беш я «Мичуринец» яхача совхоза. Iалано хоьйъ кIувс санна уьл из довккий босеша 665 гектар дIалаьца. Алтайски соми бешамаш лелаераша ххебу Iамаш, кхорш, баланаш, хьачаш, Iаьржа рябина, смородина, мангала комараш, баьца комараш.

ХIана сихбаь чуэпаш латт сом. Чам болча соьма ятташ тоьмаш дIаккхуьйт хIара денна.

СУРТА ТIА: бохка дIабахьийта кийча ба Iажаш.

Е. Логвинова сурт.

ТАСС фотохроника.

ОАХА ЯЗДАЬЧУН ЛЕРАГIА

№ 100 йолча «Сердало» газета тIа 20-ча августе кепатеэача рейдови материала тIа белгалдаьккхар город Назрана общепитеи торгови цхьайолча учрежденешка санитарни бокъонаш телхаеш хилар. Газета тIа белгалдаьккхача кхоачамбоацарех лаьца тхога аэ... Наьсарен райисполкома председатела вов. Аршиева: «Рейдови материала тIа дувца кхоачамбоацараш общепитеи тиадийн болхлой а болаш райпо правленеи профсоюза моттигерча комитетеи заседане дийнад. «Гастронома» объединене директора М. Меркоковиеи общепита директора декхараш кхоачашдеча Х. Озиевайнеи вIаштIехьдаьккхаьтах уж кхоачамбоацараш кхы нийсдалийте уж бехктокхаме ээаргхилар.

Газета тIа белгалдаьккха кхоачамбоацараш сихха дIададахара укх тайнара мероприятеш чакхъяьна лаьрхIаш:

Гастронома чу реконструкци яь. Цу чура сиха теладеш йола эррига продукташ «Молоко —рыба» яхача ше къаьстта йолча тика чу дIачуеннад.

Грузчикашта керда халаташ деннад.

Рейдови материала тIа белгалдаьккхача общепита столовешка санитарни дешош дIадихьар, болхлошта керда спецодежда еннай.

Ахриева цIерагIча «Электроинструмент» заводеи трикотажни фабрикеи кулгалхошта дийца а дийна газета тIа белгалдаьккхача № 2 йолча столовена вIайха хий хургдолa гIулакх вIаштIехьдаьккхад. Райпо правлене лаьрхIа вIашагIетта комиссеи а газета тIа белгалдаьккха кхоачамбоацараш дIададахара болх бейт».

Тхоьга язду

УККХАЗА КИЙЧЪЮ

Бригада толамаш

Хьалхара шу дац Гудермесски района «Кавказ» колхозерчу Я. Арсанбиева куьйгалдеча тракторно - кхаш леладеча бригада къахьегамхоша шекара свекла кхиш. ХӀара шера планегӀа дала хӀачуъ дикагӀа из хьуьйкъаеш хьабоагӀа уж, цкъабакъда укх шера санна дика хиннац свекла пӀаьккха а. ПланагӀа хӀара гектара тӀара 220 центнер свекла чуъ езаш бар уж, хӀаьта царна хӀанзалца чуйицача хӀара гектара тӀара 400 центнер аьнна. Дика къахьег свекла лелаерашта укх денонца хьуьйкъам чуоцаш. Са тессача денз бийса юкъенхалца сацац свекла кхашкара балхаш. Свекла чувна болабелча денз 300 тонн гаргга свекла дӀаенна цар шекар доккхача заводе.

Социалистически яьъе яьнача кхаь звенона юкъе хьалха латташ хьайогӀа нов. Акбулатова куьйгалду звено. Звеноцарча болхлоша С. Доплетгиреваc, Г. Берсоевас, А. Васнибаевас дикен сихен цӀенъю свекла. Царех хӀаране сменагӀа 2,5—3 норма кхоачашъю. Царел дукха тевьабисац вокх шин звеноцара П. Исаева, Магомалиева, В. Исмаилова, 1,5—2 норма кхоачашъю царех хӀаране а. Шекара свекла заводе дӀаккхуьаш хӀара дениа 6 — 7 рейс ю шоферашца Масаев Вахидеи Юсупов Байсуцен.

Бригада механизаторашa дика кхоачашду гураь ялаташ дӀадера балхаш а. Укх шера пхи бӀаь гектара тӀа дӀаде деза цар гураь дув кӀа, цоах хӀаналехьа ийъ бӀаь гектара тӀа дӀадийнад из. Цу балха а дика толамаш доахаш къахьег В. Акбулатова звенос. Ялаташ дӀадувш йолча цун звеной шин агрегато дӀаранe ши — шин нормаш дукхха тӀехкхоачашъю. Кхычарна хьокхам а телаш дикен сихен кӀа дӀадув Катаев Яхьяс а. ВорхӀ, бархӀ сантиметр кӀоарга дуж дӀадув фу. Механизаторашa дика кхетаду фу дика дӀадер ялаташ хьувкъадара Ӏалахмате доархӀаме хилар.

Цул совгӀа бӀаьсти ялат дӀадера а хӀанзе йоакхо еш ба бригада механизатораш. Ийъ бӀаь гектар аьрб аха еза цар укх гураь. Из болх кхоачашбу Ш. Наиаева, А. Дукуева, М. Дакашева. Норма пхи гектар йолча царех хӀаране лийнахь лакха качество а йолаш ворхӀ — бархӀ гектар лаьтта аьх. ХӀаналехьа кхо бӀаь гектар аьхад зяба лаьтта.

Х. РУСЛАНОВ.

Къона шофераш кийчбу

500 сег за республикански автомотоклубе шоферий, механикий курсашка дешаш. Лертӏіи дешара царна мел мелар долаш за. Опыт йолча хьехархоша дика теоретически знанеш лу, боьъонца йовзийт царна кердагӀйола техники. Белгалдаккха деза, цига дешачарех дукхагӀбараш вайнах хилар. ХӀана хара тӀера болаш оакхлахи хиларах шоаш дӀаболийтаб курсантаща Амерханова, Анюрова, Тисаева, Сайяна, Лосаева, Исраилова. Парте XXIV съезда пакъабоагӀаш кхы а дикагӀа деша къахьегама дисциплина лакха хиийта дош деннад курсанташа. Из царна кхоачашдулургдолга хьахьокх цар знанеша.

Г. ГРЕБЕНЮК,
пенсионер.

НАЬСАРЕН БОЛХЛОЙ КЛАСС

ЧӀоагӀа хала цар юкъьанца Назране хьалхьа йоккхий промышленни гиганташ болхлоцца Ӏалашъе. Дуцеи тӀа станок бӀарга ца ойла ахархой чоалханера механизмаш леде, цар тӀа болх бе Ӏомабе безар, хӀаьта царна из дӀахьехa саг а вацар. Цудухьа дукха рузкъа а за а йоаеш гаьнарча йоккхача городашка дӀа а ухийташ цигарча предприятешка Ӏомабора уж.

Бакъда, «Электроинструмент» яхача заводе профтехучилище болх бе йолаелча дена хувцадала доладелар сурт. Шийна нӀараш цо хьайийлар 1964 шера.

Къоначa города болхлой класса хьаст оах цох. Да а да из нита, хӀана аьлча дукха яц укказа оаза кийчбаь къона болхлой боацаш предприятеш. Тхьамаш чӀоагӀделча гаьнагӀа даха тӀерa балхалар. Дукха выпускникаш ба тха хьиниа ядача йоккхийча городашка— Краснодаре, Нальчике, Ставрополе, Грозне, Орджоникидзе, кхычахьа — къахьегаш а, шоаш кхебьча училища, Назрана сий лекха лоаттадеш а. Къахьегаво чӀоагӀду интернациональни доттагӀал.

ХӀаьта а шоаш баха моттиг, шоай город, район, хьаналл а дац, дукхагӀа еза тха нагиркхоита. Цудухьа дукхагӀа бараш уккхазара шоашта болх бе моттиг лаха болагӀа.

Ше болх бе йолаелча дена дика говзал йола, теоретически а практически а кийчбаь 1300 гаргга болхло венаб училища Назране предприятешта, организацешта. Укх шера бӀаьсти дуккъаз цхьан «Электроинструмент» заводa становашта тӀа болх бе дӀаэттар оаха арахийца 50 гаргга саг. Нийса хургдац, тӀаьхьоам лоаттабе ца безаш кийчбенна шоай гӀуллакха лакха говзанчаш ба аьлча. ДӀало царна шоай професси кӀоаргагӀа йовзийтаи, массa хана а цар оагӀув хинна дӀаэтта, шоай дешархой санна уж дӀачуэнам, царга хьожаш ба заводера болхлагӀа бела болхлой, царна юкъе хьалха тха хинна выпускникаш а дукха ба.

ДӀахатта заводерча тха къоначa выпускникашка. Малла шоана шоай профессе няхъ къаьзагӀа хьахьокхар, шо цу къахьегама новгӀа доахар? — аьша хаьттача, эттаре хьаха цӀи йоккхарьа Чорбижев Мусае, Талдыкина Владимира, Чемуравеца Любас укхазарча опыт йола зубофрезеровщика Эльмиев Яхьъай. Кхычар оувцаргва тха училище а гьакха массехк шера заводе мастер вола «Социалистически яьъа отличник» значок наьха тӀа йоалла Тумгоев Руслан, Мальсагов Къамболат, Цороева Роза, кхыбараш. Шортта кӀал новкъостий хул тха выпускникаш дӀаболхача кхыча предприятешка а.

Училища новкъостал ду районна юрта бахама а. ХӀара шера 30 — 40 механизатор лу оаха совхозашта (укх шера 60 саг из дешаш). Уж Ӏомабе дика кийчбенна юрта бахама знанеш йола преподавателаш, шортта тайн-тайпара техника, механизмаш, оборудовани, хьехама посебеш а.

ХӀара шера деттӀаух тха материальни база. Дукха за йоацаш цӀена ши трактора кхьа классеи сиий тхона. Йоккхача городашкa а дукха мийсаургьац хӀана тхо чударам санна дика йоккхий, сийрда помещенеш.

Дика, кӀоарга теоретически а практически а знанеш оаш гӀерт дешархошта тха дукхагӀа бола воспитателаш, преподавателаш, мастераш. Царна юкъе къаьстта белгалбаха лов преподаватель Гагиев Аьхьмад, мастер Хулигов Исрайл. Шоай новкъосташта-дешархошта массаболча оагӀоракхьара хьожам лу цар.

Тхана лоаллa улла трикотажни фабрике болх бен а кхьакха училище. Цига деша бегӀа ну фабрике болх бе кийчбу кхалнош. Цунна а бувзам лоаттабу оаха.

Кердадар балха юкъекхуьаш, Ӏилмаца оагӀув лелабеш тхоай училище тӀехь - тӀехьагӀа дикагӀа хийлийта, цун сий лакхде гӀерт тха педагогически коллектив.

И. АРЧАКОВ,
Наьсарерча № 14 болча профтехучилища директор.

БУВЗАМАШ ЧӀОАГӀЛУШ ЛАТТ

Грознена гонахьа а, цунна гаьнна а дукха юртбоахама производствени объекташ, доахани колтӀарча оалхазарийн фермаш, жа чудоахкаду желаш я. Царна хадданза лоаттабу автотранспортни бувзам. Юртбоахама продукташ, кхыбола яцца мукъ дӀа - оха кхахьа ма бенй. Цудухьа моалагӀча Ӏалама хьалех цхьаккха хьовзам, новкъарле йоацаш автотранспорт делалургйолаш хила деза цигара наькъаш. Вешта аьлча, асфальт билла хила деза уж. Цхьабакъда, юрта бахама къахьегамхошка шоай низаца дулургдац из. ХӀана аьлча ахчен техникен хиларах дадаш. Кхыдараш дукха да эшаш, аггара хьалха тайн - тайпара средствашн болх дӀабахьа гоккачашн а болаш. ХӀаьта из вай мел лакар долаш колхозаш, совхозаш атта нийслургьяц.

Иштта моттиг нийсъелча промышленни предприятешa доккха новкъостал ду колхозаштен совхозаштен. Из новкъостал сенах латт аьлча, цар шоай объекташка дехкача наькъех юрта бахама къахьегамхоша а пайда ийбу. Дукха ха йоацаш хьалхагӀа №№ 2, 15 йолча совхозашта, 1 Мая цӀерагӀча колхоза лала цар Ермоловски элеваторера комбинировании доакъар кхахь, къаьстта догӀаш дехача хана хотта а баьне автотранспорт дӀайохалапар. Цудухьа Грозне гӀолла чакх а бувлаш аха безар шоферий. Иштта шоллеица ниъ байтар транспортага. Цудухьа ха йоацаш старогрозненски центральни майле бурув тоха доладо мехкдаьтта лехараша. Бурувйитта тӀадолха чӀоагӀа балаест йкада наькъаш декхар цар. ХӀана цу наькъех бурувдеттараша меттел гӀишлошъераша а колхозашен совхозашен а пайда ийбу. №№ 2, 15 йолча совхозий, 1 Мая цӀерагӀча колхоза автотранспорта Ермоловсера комбинировании доакъар цу наькъашиа гӀолла кхухь. Из балхаш долаш шоаш лоацбеннаб цар бе беза ниъ. Цул совгӀа комбикорм тӀайола автомашинаш лела ца езаш города наькъаш мукъадалар а из ший цхьа дика гӀулакх. Из деррига дӀадаьлача эша мукъ ханнаьхa дӀакхачийтар чӀоагӀа пайдане гӀулакх да. Къаьстта чӀоагӀа маьхе да из хьайбаш леладерашта.

Цу тайпара цхьаькха масал доаладе безам ба са. Тайпна довкъашка, Хаян - Корт, Эльдарово майдашта гонахьа дукха хьайбай фермаш, жа чудоахкаду желаш я, кӀа, хьажкӀаш дӀаюв, и. кх. Эзалча цаькъашка гӀолла лелаш хало Ӏуьнар хьайбаш леладераша, кхычар. Къаьстта халача хьала тӀа оттар гураь, бӀаьстий догӀаш дехача хана, хӀана аьлча хоттагӀа автотранспорт дӀайохалапар. Старогрозненски Горагорски мехкдаьтта лехараша бурув тоха керда кхшка оттайр хьалхагӀа яьеса иллача эра. Цул тӀехьагӀа дукха ха юкъе ца йолийташ балдастави лаькъаш декхар. Цу наькъех пайда эц юрта бахама къахьегамхоша а. ХӀанз хьалха санна хала дац транспорта городе а еш юха яха. Иштта сихагӀа дӀакхоачийт эшача моалагӀа мухь. ХӀанз буллаш ба 5 километр дӀоахал дола № 1 йолча «минеральни» кхача скважине боде тӀенниъ. Из ниъ баллаьро оаш тӀехьдоалийтаргда бурувдеттарий хьалаш тоаде, цу наькъах пайда эцаргба ЦхьоалагӀча мая цӀерагӀча колхоза хьайбаш леладераша, хӀана аьлча цар объекташ я цу наькъа гаьна йоацаш. Городаш юртаң юкъера бувзамаш да тӀехьа чӀоагӀлуш латт. Шоаш доака толамаш цар котаду КПСС XXIV-ча съезда.

А. ТИЩЕНКО,
«Старогрознефть» НПУ [illegible]

Къаьстта дика къахьег укх шера Нохч - ГӀалгӀай гӀишлошъеча управлени СМУ-7 прораб Перегов коьрте латтача гӀишлошъерий коллектива. Нахa чубаха цӀенош хьалдера пхи хӀара бетта тӀехкхоачашъе цо. Цига хӀара сменагӀа нормаш 130—140 процент кхоачашъеш я Белкин Петр, Сафонова Мария, Кузнецов Лев, Пономаренко Иван корта латта бригадаш. Дикен тӀехдоаш хул цар кхоачашдеш гӀишлош балхаш.

СУРТА ТӀА: оттаьча проектега хьежаш ба (аьрдехьара аттехьа) П. Белкин, Г. Перегов, И. Пономаренко, М. Сафонова.

Д. Васильева сурт.

БУРУВДЕТТАР

Карабулакски кӀоарга бурувдеттача конторе чӀоагӀа доархӀаш сийлахь за бурувдеттар Новиков Виктор Гаврилович. Барайттe шу дальча деш дальттан чечаш тоакаш ва из.

Юкъьанча из хилар «Октябрьнефть» НПУ кӀоарга бурувдеттача конторе тайн - тайпара балхаш деш. Ше шу доаллашехьа бурувдеттачун гӀонча волаш болх бе волаелар из. Цига болх бечa бархӀ шера дуккхача сиважинешта бурув тохача даьа аьпал цо Виктор Гаврилович юкъе волча коллективо бурув а тохаш дукха мехкдаьтта доалла моттигаш гучаьяьлай.

1967 шера денз Заманкульски майда карасрзача дакъа лоацеш хилар из. Цига хилар нох бурувдеттар а. Тха конторе дикагӀбола бурувдеттарий цӀерех йоахача кана хьалхарчерна цӀи йоахх цун. Дуккхача кертазна хьинаре къахьегарца цунна сийнай дукха Сийлен грамоташ, ахчан премеш.

Иштта къахьегамо бурувдеттачуна организаторски болх дика ховаргa а зайра контора куьйгалхоа. Цудухьа цунга лу доархӀаме гӀа болх участок. Массаза а цун сменас тешанс кхоачашду шоашта хьалхашка латта декхараш. ХӀанз пун смена бурув тохаш я № 167 йолча скважина. ХӀара сменас нормаш тӀехкхоачашъю цо.

В. МАЛЬЦЕВСКИЙ,
«Сунжанефть» НПУ НОТ-а вовзийтагӀвола инженер.

ВЕШТА АЬЛЧА, ЗУЛАМХОЙ

— Моих агаш хӀалак хиниеоа гӀо деl — яхаш, сагӀа дахаш латт къона цыганка. Цхьабараш тоеш цо яхчох, хӀама лу.

— Нах хӀама Ӏехабу Ӏа, Казаченко! — аль хетийт цунна тӀехкорлача цхьан сага, — хӀама мича даьд къона я хьа цӀенна а.

Иштта бола нах а нийсу. Уж мисшаш бац, эхь дайна нах ба. Къаь — из сага ший аакар социально вӀаштӀехьдакха ца магар ма дий. ХӀаьта иштта эхь доарь хьегаш нахъ я доацаш хӀама аиккар да.

Кхы цхьаькха тайпа а да. Уж айла юкъе лела хулаш а. Эзараш километраш нихь бу цар, итташ йолча городашка, вокзалашна, причалашка хул. Цар баьа ниььв биста сег аарграш.

«Болх трактора байта, из аьшна ма, «Чкъаьро ший кӀоаргагӀа дола моттиг нах, хӀаьта сега...» оал цар. Иштта а цар лазарах йола уйла. Гайна-гайна маллаца ихеош уж. Цар мах лоладер гучадоал.

Царех цаl ва 1941 шера ваь Владимир Сосновский, Днепропетровски ваьц, образовани 5 класс я цун. РСФСР УК 209 статьагӀа кхоьазе суд из ва из. 1969 шера мукъаьалнное аьаца хиннача. Тюменски областа Урай яхача городе зака веннийтазар из. Кхо бутт мера баккхазар цо цига. Бурув деттана конторе хилар из бола бац. Цул тӀехьагӀа дӀавахар. Хулла хилар цох, мала вевлар. Тюмень — Астрахань — Баку — Грозный — иштта ба кулла нийсъ. БӀеьза ба Исратиковс никъ— Волгоград — Ташкент — Грозный. Грозне кирпичий заведа балхе хайийтавар из. Болх а бета, айла юкъе аьнлар.

Моттиг хувцар, дешагӀдар лахаре уйла хилар царех хӀаране балаш санна хетаду. Царел хӀаране цхьа дика уйла йогаьй.

Куьпал дӀахьккерак долча администрацен гӀуленкашка цьон вай. Братислав Братишов слесаре хила безам болаш хиндаз. Хийцай цо из ший дика уйла. ЧӀоагӀа дукха езаш вац цо из профессий, болх бе тӀевнаш из.

Гречин Айранинес цо веаш, дерригa цаьйх хьаланагӀа даьлла дикa малдар дахкад цо. Ловзаду картан ба я деххa ловзаш тӀа лел из. Дика ловзал вайй; пассажираш Ӏехабар.

Иштта зуламша дукхагӀа зулайт зуламхой. Царех хӀаранар зулам дара нийчлу саг ва. Вай станце нийслуш болча хулаеш аканел дукхагӀбараш нийца хиннаьара мукъабаьнна нах ба.

Дукха бац укх тайпа нах, кӀаьта а царех зулам доал, надер доархаду. Моралъ бовца нах ба уж. Атта таза, зулам лу. Дешара доал царех вай обществана. Дерригена зуламах 30 процент гаргга зуламаш царех, общественно - пайдане къе ца хьегаш нахах доал.

Кхы цхьаьккха тайпа а ба нах. Уж ба кдӀаьхьа соме лазараш. Цар каст-каста хувц балха моттиг, эдикагӀдар лах.

«Шабашникаш» ахараш я ба. Уж а бац общественно — пайдене болх беш. Нах цхьаьнца чектин балхаш деш дьаккхеш, я лаьтта частни участке тӀера хьаугаьлачок бах уж.

Вай республике уж гучаьбу «шабашникаш» механизатораш болаш. Царех дукхабараш Казахстанен СибергӀен уз хӀема ешиа. Цар шера алуаь сомарсаьнах, помидораш, Ӏаааш. Уж халкъе рузкъаш, пачахьалкхи лаьттах бах гӀерта нах ба.

Халкъа чӀаьхьакана кӀал оттаба тунеядцеш, аьнна Ленина, социалистически общества правилаш законаш цар толкадиче тӀаьзар ца деш мабита.

Н. ЛИГИКУСЬ,
МОД Грозненскe милицейски стӀепне дикодкни отдела начальника заместитель.

Укх довешка г. Грозне № 28 йолча школа хьехархой дешархой коллективаца деадар цоай школа 35 шу дезара цӀей. Из зи деадеш школе вӀашагӀкхийттача хьехархошта дешархошта хьалхашка къамальаш дир школа шефаша, комсомольни парала хьалхашка къамаьл деш а итталегӀча класса дешархо, комсомолка Ловчикова Наташа. Цо бариал аьлар школа шефашта, хьаьшашта, хьехархой коллективана.

СУРТА ТӀА: комсомольни парала хьалхашка къамаьл деш а итталегӀча класса дешархо.

Д. ВАСИЛЬЕВА сурт.

СЪЕЗДАГАРА СЪЕЗДАГА

ГАЗОВИ ИНДУСТРЕ ТЕМПАШ

СССР газови индустри сиха дегӀаеза йолаенай дуьнен шолагӀа тӀом хинначул тӀехьагӀа. 1940 шера йоаккхача а хьаьча а газаш 3,4 миллиард кубометр кулаш хиннай. ХӀанз газе хатасашка диллача Советски Союз дуьнен тӀа йоккагӀа йола держава я. 1970 шу чакхдоалаш 200 миллиард кубометрага дӀакхоачаргья йоаккхаш йола Ӏалама я мехкдаьттаца цхьана хьаукъа я газ.

Къаьстта я чӀоагӀа гӀоръенна дегӀанхай советски газови индустри тӀехкьерча пхе шера. АПН корреспондента Александр Тараданкина хаттарашта жоп тел СССР газови промышленноста министра Алексей КОРТУНОВА

— Укх пятилетка хьачар моллача промышленни газопроводий хьалхьина дуцца вайна.

— ХӀанз СССР-е я 570 совгӀа газови, газоконденсатни, газомехкдаьтта доалла моттиг. Царех я дуьнен тӀа йоккхагӀа йола Уренгойски, Заполярни, Юбилейни, Медвежьи, Северо - Комсомольски, Южно - Русски, Вуктылски, Оренбургски Шехтлински моттигаш. Царех хӀарар пхи бӀаь миллиардара кхаь триллионага кхаччалца кубометраш газ йоаллаш я. Царга Ӏалашдулургда хӀара шера 600 миллиард кубометр газ йоаххийта. Долче, укх пхе шера чухьа хьаьай йӀаьххача хана, газови промышленность дегӀаккхуьлара кхоачам балла чӀоагӀа йола лардер шу чакхдоаллаш 13—14 триллион кубометр хургья газе запасаш.

Укх пхе шера Украина, Къилбаседа Кавказа районашка мах хала а юлаш дегӀаккхувларол совгӀа, Оренбургски области, Коми АССР, Средни Азе, Тюменски областа керда районаш хьинаре карарзае доладенная вай. Цигара газ йоаккхилга сиха дегӀаух цига геттара чоалхане геологически климатически хьалаш доллашехь а. Масала 1966 шера мара газа запасаш мел я хейна мааза йолча Коми АССР газ йоаллача Вуктылски моттиге 1969 шеррехьа я промышленни доагор деннах. В Ачикоки газ йоалла моттиг. Из гучаьнккхар 1966 шера март бетта, хӀаьта а цигара газ йоахилга из шу чакхдоала да тӀакхоачашехьа а доладер. Укх пятилетке караерзаьй Таймырера газ йоалла моттиг. хӀаьта дуьнен тӀа еттара къилбаседехьа йола Массояха—Норильск газопровод я йилай.

1966—1970 шерашна 25 эзар километр совгӀа нерда газови магистралаш царгара дӀа-са ухa гаьнаш дехкад. Газопроводашта юкъе я диаметр 1220 миллиметр йола турбаш оаха Средни Азе — Центр, Вуктыл — Ухта—Торжок санна йола Ӏалахате йоккхийраш.

1970 шу доалаш мехка городашка баха нах газаца Ӏалашбелга 49,2 процентага дӀакхаьчад. 1965 шера хиннача 31,2 процента меттел, хӀаьта шу юкъагӀа оргашка баха нах газаца Ӏалашбелга дукха хӀама ца эшаш 6-за хасам я дьанна. Фуд цу дерриге а мугӀарерча потребителага кхаьчар? Городе бахача цхьан дезала шера керте юкъера лаьа хӀача 60—70 сом кхоаьд, юрташка бахачар — 50—60 сом. ХӀаьта белггала бокхха цхьаьнха хьоххам а ба: дукха шӀендейнад городий фо. Москве, масала, атмосфера бӀеха хилар 1950 шераца нийседича иттазза лоаденнад.

— Мехка доагора - энергетически баланса юкъе мел дакъа дӀалоац газо?

— Тхьо процент. Газа доагорца йоаких электроэнерге 30 процент, из йоагарца лоаладеш дах чонен болатен 80 процент. Хьалха химически промышленностага ухийташ хиннача ерригача кхачан йедала меттел газ ух. Кхыча доакъошка а тӀаьтӀа цонагӀа юкъе ухаш йоагӀа из-м. Газ яккхарга, дӀа-са ахийтарга, кулаш пайда ийбарга доадар чӀоагӀача доагорга додачуьа ножа - кхоаш кӀезигагӀа да, газови индустре хьагача къи еасарал кӀора индустречул шоаттеъаза дахкагӀа я.

Мехка доалаш долча сиглабесарча дӀагора доакхагӀа дола дакъа городаштен йоккхийча потребителаштен юкъе дӀа-са хьекалу цхьан цхьаьоттигера, цаl мара йоацача системагара. Вайга торо я газ хьзажача оагӀонашкахьа дӀаахийта, пайданеча тайпара из дӀа-са нийсъе. Аса ло газови ресурсех комплексно пайда ийбара вайна кхьрагӀлийкнараш а. Укх тӀехкьарча шерашка гуча я аьла, хӀаналехьа газ яц йоллеинай дукхаа а конденсат кхьйола компонентахи йоахка газ йоалла моттигаш. Мехкдаьттаца цхьана хьаьъухача газаца цхьана уж бокхача маьхе йола белая хулаш я сиха дегӀаухаш латтача мехкдаьттахимически промышленноста.

— Шо Алма-Ато нийсъенна дика, КПСС ЦК Генеральни секретаря Л. И. Брежнева белгаладьхаь, «Ӏилма - технически революци чакхьаккхара доархӀамегӀа я дешаш знаменнекара гӀулакх дац вай хӀанз», аьнна. Газови индустрина иллина иштта ю со?

— ХӀанзарча пятилетка дукха кердалар, прогрессивни дар денбад вай промышленноста. Вайга кхы тӀа я хьакхаьчай толамагӀа йола технически оборудовани. Вухьашка доладенная 1420 миллиметр диаметр йола турбаш еха, Царех пайда ийбу Тюменски областа къилбаседерча районашкара мехка центре. Малхбузен. Къилбаседа-Малхбузера районашка кхоача сов гаьна газопровод йиллача. Болх бечa хана 75 атмосфера дарзени доалургйолча тайпара вӀаштӀехьъяьнкхо я из. Магистрале шерa 30 миллиард кубометр хиллал газ дӀаухийтаргья.

Воккха болх кхоачашбеш латт автоматизаци электронно - вычислительни машинаш юкъе я кхуьлаш объекташта гаьнара куьйгалдарга доалара даькъехьа. Газопроводаш оаккача нийсанзане йоаран дуьне тӀа этгара тӀех йолча шифрага — 99,5 процентaга дӀакхаьчаб 1969 шера. Шера керте дукха совгӀа эшанагӀа йоаладе ма цхьахен моттиге турбаш вӀашагӀкхетт вай. хӀаьта дукха хӀана из эшаш беррига я из болх автоматически свархана кхоачаш а бу.

— Хьона да Советски Союз Ӏалама газ йоаттамаш цо хидаре дуьнен ерие маьнаьга. Дуьнен ...

... кхьачара бувзамаш лаьца дуцца вайна.

— Укх пятилеткагӀа массехк договор даьд вай советски газ доаллол дехьа дӀаахийтара хьакъехьа. ХӀанз дикагӀа шу да газ Чехословаке дӀаухийта, кхоалагӀа шу да из Австре ухийта. Италеца ФРГ'ца контрактате кулгаш яьдд. Советски газ 1973 шера аьлха дӀакхоачаргья цига. Укх гаргтахьарча хана СССР-ра сиглабесар доагор кхоачаргда Венгрега, ГДР-га, Болгарега. ХӀанз шу хьакъехьара гӀулакх дувцаш латт Франнеца.

— Миштай газови индустри дегӀаккхувлара перспективаш?

— Ер шу чакхдоаллаш 200 миллиард кубометр газ йоаккхаргйолаш я. ХӀаьта гӀоттгарча шерашка—цкъан ахазза дукхагӀа. Тюменски газ йоаллача моттигий чоях хургда йоаккхача газа тӀаккхета керттера лакъа. Бакъдар аьлча, боккха низ бола транспортни система-м эшаргья. Цунна юкъе йоагӀа йолха йола Надым-Ухта — Торжок, Надым—Ухта — Грязовец, кхоака йола Медвежье — Надым газопроводаш Надым — Пунга — Лохера Тура магистралаш. Уж еррига а транспортни артереш йоккха диаметр йолча (1420 миллиметр) турбаех йоадаргйолаш я. СССР-е газопроводий дерриге а дӀоахал дукха хӀана из эшаш тхьаь итт эзар километр алсам я даргда, 96—97 эзар километрага дӀа а кхоачаргш.

ЙӀале я бергба вай Средни Азе — Центр яха кхоалг систем йиллара болх, оренбургски газ Поволжье районашка ахийтара йола газопровод йилларгья, болх бе йолалургья СССР европейски дакъа ЦаI йолча газа Ӏалашо еча системах йола керда магистралаш. Цу тӀа а хьехадер, дукхьала транспортни артереш йоккхилга алсамдаккхар хиннa ца Ӏеш, газови индустри дегӀаккхувлара дикалa кердача этапах лаьца да.

Къилбаседера газ йоалла моттигаш ца цхьаьна а йолаш нараерзаяра дерӀаш да гӀишлошъярамонтажни балхий объем шозза дукха ца Ӏеш алсамйоакххилга. Городашкен нах бахача моттигашкен газ йиллара хьакъехьа а йоккхий планаш я вай. Пхи шу дальча шоана дукхагӀа хургба газ йовлаераш. Кхы тӀа я газ магаргья 10 миллион квартире, уж хӀанзарча пятилеткерчул шозза дукхагӀа хул.

(АПН).

ДИКА ГIОНЧА

Шы шу тарта ха хьалха вIашагIделла Нохч-ГIалгIай областной профсоюзий совета художественни самодеятельноста Цlе да художественни самодеятельностан профсоюзий халкъа творчества кхача формаштех творчески методически кулгалле дезар.

Методически творчески центр хила езаш долча оаха ишитта кхоллащу тхоьй дехкар?

Художественни самодеятельноста Цlено республикерча профсоюзий самодеятельноста методически творчески новкъостал ду. ЧIоагIа белхтохкаме чоалхане бола чакхбаьккхар В. И. Ленинаь 100 шу дизара сийна хинна художественни самодеятельноста VIII Республиканск хьажар кийчдаран отталара. Хоза а летташ белгалдоаккх вай тахан, художественни самодеятельноста цу юбилейни хьажаре дакъа лоацаш кхо эзар соагIа кружок а, хIаьта нах лаьрхIача 63677 саг а хинна хилар. Шаккха на хиякача тайпара дукха бар цига кхаьннах—26 эзар, царех 14430 вайнахах хилсаг.

ДикагIа долча культура цIенойн клубийн къаьст-къаьстача самодеятельни коллективий балха опыт оаха вIашагIа а тека Iомаяьй, из опыт дIа-йоэла эзара хьисапагIа профсоюзни комитеташтеи цар культучреждениештеи дIадахьийтача № 1 йолча информационни бюллетена тIа хелатехай.

Художественни самодеятельноста кулгалхоштех доакъашхоштех доккха новкъостал ду тха Цlен репертуарно - методически библиотека. Библиотеке хьашт дола тайпа литература да театральни, музыкальни искусствах лаьца, кино - фотолюбителашта, агитбригадашта долча новкъосталла. Хадданза керда кийкхаш ххукьийт библиотекана, хIаьта уж дакъ хьохка оттадаь, а хул.

Методически балха керттерча доакъоех цаI — репертуара йоакхо яр. Художественни самодеятельноста Цlен болхлой я эгара хьалха репертуарно-библиографически отдел а юкъарчал доаццаш хьажа произведенеш хьахаржара, царна пропаганда яра, любительски коллективашта юкъе уж дIайоаржара лешашка, цуна цхьана самодеятельни коллективашка репертуара тIаьхьожам а лоаттабеш.

Масала, бIаьстан юкъе кхашкага балхаш дIадолалуча хана моттигашка республика совхозий агитбригадашта дIаяхьийтай новкъостала йола къаьстта материал. Фашистски Германи эша а яь котало яьккхе 25 шу дузаш а киттa къаьстта репертуарни материалаш яьийтар. КПСС ЦК нольски Пленума решенешта пропаганда яра дакъе культучрежденейн самодеятельни коллективайн кулгалхошта новкъостал де дIагаль оаха кийчча я яь хеп а теха, моттигашка дIаяхьийтай цу дешах йола шерре материал. Цу материалаша я гойтара агитационни кийчъяра, беседаши тематически сайреранаши яра, юртарча къахьегамхошта хьалхашка агитбригадаша выступленеш яра, самодеятельни артистий концерташ уттадара юртарча новкъосташта новкъостал дергдолаш йола материалаш. ХIана болх чакхбоаккхаш латт КПСС XXIV-ча съезда накъабоалаш профсоюзий культучрежденей болхлошта новкъостал дергдолаш йола изамо материал.

ДикагIа йола самодеятельни коллективаш шерра дIайоваийта а городеи юртеи къахьегамхошта гIулакх дикагIа де а гIерташ, «оаха вIашгIехьдаьккхар В. И. Ленина майдан тIа, С. М. Кирова цIерагIча паркерча Зелени театра сцена тIа, хIаьта шитта телевиденеи радио чух гIоллч а профсоюзий самодеятельноста концерташ уттаделга.

Апрель беттагара денз сентябрь беттага кхаччалца хIара шоаттой кIиранна деношка самодеятельни артистий концерташ уттадаьд. Цу юкъа ткъаь итт соагIа оттадаьча концерташка чIоагIа гIад в баха хьожаши лаьрхIаша хинаб мехкдаьтта Грознера 40 эзар гаргга нах.

Къаьстта хоастабе безам боагIа лоай ерригa говзали хьинари тIа а дохлийташ цу концерташка дакъа лаьца В. И. Ленина цIерагIча культура Цlен, № 1 йолча Автотранспортни предприяте самодеятельни артисташ, КИМ клубера «Россия» яха ансамбль. Аххан бетташка дукхаза а республикерча юрта районашка а улаш кхашкарча къахьегамхошта хьалхашка концерташ уттадаьд профсоюзни культучрежденей самодеятельносто.

Тха болхлошна хьинаре дакъа лоац культучрежденейн самодеятельни коллективайн кулгалхой квалификации лакхъяра Облсовпрофа культмассови отдело чакхбоахача массаза болх беча семинара балха юкъе. Дешара планаш хIоттале а уттаеш я 1971 шера хьалхарча квартале чакхъяха лаьрхIача клуба заведующей библиотека заведующейа цхьан бетта йолча курсашка. ЧIоагIа лоарIаме дукхаа мероприятеш чакхъьккхай Р. А. Чахкиева керттерча бераштa художественни кхетам балара отдело. Цу отдело керттера уйла тIайохийт школе боаццаш бераш беш бола беррига кхетама болх тоабара, берий художественни самодеятельноста берий технически творчество дIахо дегIайоалаяра наькъаца берий эстетически чам болийтара. Цу дешайта комсомольски организацешка, культура Дворецийн Цlенойн берий сектораша, пионервожатешка, домоуправленешкарча берий цIеной воспитательаш на айкха бувзам а лоаттабеш бу оаха болх.

Тахан тха коллективана дагалаттар, берригача советски наха а санна, цхьа уйла я — къамсарча Коммунистически парте XXIV-ча съезда яха йоагIача тайпара накъагIолга. Кхоачанне лаьрхIача планаштеи мероприятешеи юкъе да къахьегамхой самодеятельни искусствон халкъа творчествон дIахо дегIаккхувлара, къахьегамхошта коммунистически кхетам балара берригача культурно - сердалон балха формаши методаши эргайсахаш тоаяра дешаш. Культура Министерства культучреждениешка, Добровольни обществашка, комсомолана цхьана конкурсаши фестивалаши ергья оаха, отчетни концерташ уттадергда, юрта районашка ухаргда, керда телевизионни радиои журналаш арахецаргда, отчетни фотовыставкаш ергья, культучрежденей балхага хьожаргда, семинараши курсови мероприятеш чакхйоахаргья, керда репертуарни методически материалаш, хьмараш кийчъергья.

С. ПЯТАШ,
Нохч-ГIалгIай облсовпрофа методист.

МАГАДАНЦИЙ ДОШО ПЯТИЛЕТКА

МАГАДАН, 6 октябрь. (ТАСС-а корр. Е. ДЕНИСОВ). КПСС XXIV-ча съезда сийна йоккха къахьегама котало яьккхай «Северовостокзолото» яхача союзни объединение коллективо. Магаданси горнякаша селхан рапорт деннад безача маьхха металл доаккхара пхе шера план хьалха кхоачашъярах.

Ер пятилетки къаьстта шиъ тайпара я Калымаи Чукоткаи къахьегамхошта. Магадански областа территоре тIа хьийнлей доашуа, кIала, ртуть, иль тайпа безача маьхкра хIамаш йоаккхиташ моттигаш.

Приискай коллективаш бIубена йолх технически прогресса неикъагIа. Шерра пайда эцаш я мехка заводашка къаьстта Юстарча Къилбаседен районашта лаьрхIа кийчъяь, балхи оасарле ликкх йола лаьтта оахкец руда дулен техника. Цу доллача хIамаши йиш хулийт дIадоаp хIeзнагаIа а долаш доwуви кхыйола пайлана хIамаши шеритара шерата дуккагIа яха.

«ТЕРЕК» ЦIАЬКХА А. КОТЪЯЬЛАР

Грознерча Орджоникидзе цIерагIча стадионе 5-ча октябре лайзар Грозненски «Терек» команда Кировоканерча «Лорк» яхача футбольни командаца. Юххьанца денз инициатива ча а яьккха сиха ловзар «Терек» команда футболисташ. Ловзар дIадоладенна 29 минут йоалача хана «Терек» командерча футболиста Хандмаров бургаш дутехар хьалхий нафарех. Из чот кхы хулиа на луш сацаIа бахар футболисташ.

ШоллагIча тайме а дика лайзар вай команда футболисташ. Массехк минут яалехьа футболиста Якушкина цхьакха а бургаш чутехар хьалхий пхарала чу. Цул тIехьагIа 17 минот йоаллашехьа кхы а бургаш чутехар вай футболисташа хьалхий нафарех. Кхы чот хувла на луш 3:0 йолаш котъяьлар «Терек» команда Кировакана «Лорн» командал.

ГОРОД-ЮБИЛЯР

— Самаркандa 2500 шу дизар торжественно белгалдергдолаш да укх шера 24—25 октябре, — аьлар журналистий пресс - конференце Саид Зиядуллаевa — юбилей белхъяккхара йолча Оргкомитета председатела, Узбекски ССР Министрий Совета председатела заместитела.

— Iалаьмате чIоагIа баркал а хиаи вагIух тхоьна Советски Iэдала ма эттига а Владимир Ильич Ленина, геттара йоккхий экономически халонаш йоллашехь а, Самаркандa памятникашта реставраци яра мил рузкъаш къоастадар. Аххха тIехьарча кхоьаха шера, — аьлар Зиядуллаева, — цу гIулакхашка цаIе аха миллион сом дахийтад пачхьалкхехь.

Самарканд — дунен тIа хьалхагIча городех цаI, цуи уникальни памятникаш — халкъа доккхал. Цхьабакъда, из еза хилар цуи къоанал хинна Iац. Советски Iэдала шерашка йоккха административни, промышленни, культурни центр а хулаш дегIаенай Самарканд. ХIана 55 йоккха предприяти я укхаза. цар дакъе тракторашти автомобилаштеи йола запасной оатхалаш арахеца «Красный двигатель» яха завод, «Хлопмаш», радиодеталий завод, суперфосфатни завод, «Кинап» (цуи продукци доахаш дехьарта 16 мехка дIадухийт), пассажирски лифташ, цIагIа лелаю холодильникаш арахеца завод, чаьи печкаш-плиткаш ю йоккха завод а йолаш.

Самаркандe я 7 вуз, итташ техникумаш. Укхаза дешаш ва 50 эзар студент.

Укх тIехьарча кхаь шера хьалхьарчa боккъала а баьха вэрокзал, кхоь гостиница, кафе, ресторанаш, шера укрлп йола керда кинотеатр, сийлахь боккъачa поэташта, мыслителашта Джами, Навоиеи, юкъерча бIаьшорашкарча боккъала башхача астронома Улугбека памятникаш дегIад хьалъий город, дукхалара музей, халкъа болхана нарагIхдайнарий выставка.

Шоай дездеча деношка хьоашалгIа хьех оаха Москвера, Ленинградера, союзни республикий столицашкара хьаьший, дунен 22 мехкара хьаьший. Исторически памятникашка хьежа ца Iеш, уж хургба колхозашка, совхозашка, заводашка, лакхерча дешара учреждениешка, царна вай ханара узбекски искусство йовзаргья.

(АПН).

Редактор
М. К. ЛЬЯНОВ.

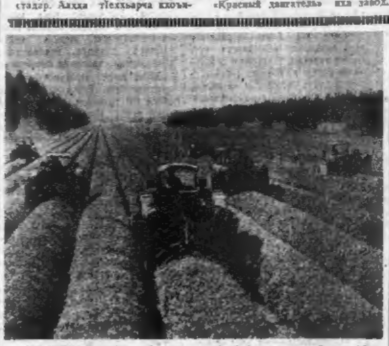

ГРУЗИНСКИ ССР. Съездал хьалхагIара къахьегама вахта толаме дIахьу Ленина орден делаеча Ингирски чаь совхоза коллективо. Пачхахьалкхенга чаь лорд йоккхара шера план хьалхха кхоачашъяьй. Мехкага кхьачай из 3000 тонн — дукхалъ 400 тонн дукхагIа. ХIаьта укх пятилетке совхозе ерригa гулъяь чаь лорд 15390 тонн я цхьанагIа лаьрхIача 12100 тоннана четтел. ХIара гектара тIара йоллача чаь лорда хьувкъаь 500 килограммал тIех [illegible].

Укх шера шиъ тайпара юбилей ельо Ингирски совхозе. 10 шу хьалхагIа чаь баьццарча кхашка араьяна чаь лорд гулъерий хадача балха моттиге дIаэтта «Сакартвело» яха машинаш. ХIана 500 гектарах 420 гектара дIара чаь лорд машинаша гулъю.

Найсача, мух сецабе егIача листача таьчий оасеше юкъе дерзадаьча, бIорг ма кхоачча йолхача чаь кIотаргий мугIарашта юкъе гIолла некагIа сацаа лел сийрдацIе машинаш. Иштта а республике йоккхагIйолча чаь совхоза тахана пейзаж.

Механизаце совхозага йина хийтай боккха рентабельни болхи а хинна дIаэтта. Укх пятилетке совхозо баь пайда 3700 эзар сомах тIех ба. Боахаме хьалъяьй керда производственни комешенеш, чуIе цIенош, культурно- бытови учреждениеш. Лакхденнад болхлой юкъера алапи а, механизаторий шера 2250 сомал тIех хул из.

Укх шера совхозе вIашагIъехкай комплексни механизированни звеньяш: цхьаь механизатора тIачIоагIъяьй кхой тIера къаьстта участокий цуна обработка ерригаллача машиний ерригa комплекси. Цо новкъостал ду къахьегама оасарле лакхъяра, хувкъам боккхагIа хилийтара.

...Чай чуйна доалаш латт. Совхозера «баьццара дошуш» а-яйна Зугдидски чаь фабрике йолх автомашиний колоннаш. Хоза хьаж йолаш, чам болаш долча сурхий чаьно наькха сапаргIаздоакх.

СУРТА ТIА: чаь баьццарча кхай юкъе гIолла некагIа йолх «Сакартвелош».

И. Давиташвили С. Тевзадзен сурт.
ТАСС фотохроника.

ХАОТТАМ

Тахан республике гIолла Грознен хувшалуш морхаш а йолаш, йовчан а йоашаш, малхбузехьара гIаьхьаьча боаране мух а хIмахаш хила а фатара температура республике гIолла 12—17, Грозне 14—16 градус йовхал йолаш хила а тарлу.

Метеостанци.

1966 ШЕРАРА ПАЧЧАХЬАЛКХЕН ЧУХЬАРА 3 ПРОЦЕНТ КХАЖ БОАГIА ЗАЕМ

1970 шера 30 сентябре гор. Ленинграде лоазаьча кхаж бежач заемий 34-ча тиража

СПРАВОЧНИ ТАБЛИЦА

Кхаж бенаб заема ерригача тхьаь ахьайтте разрядерча серий облигацейн укх номерий:

Серий №№	Облигацей №№	Беначa кхаж а боарам сомаца лоархIаш	Серий №№	Облигацей №№	Беначa кхаж а боарам сомаца лоархIаш	Серий №№	Облигацей №№	Беначa кхаж а боарам сомаца лоархIаш
100216	1-50	40	136659	18*)	[illegible]	170987	09*)	500
100262	19*)	500	136740	1-50	40	172153	27*)	500
100791	1-50	100	136789	37*)	[illegible]	172472	1-50	100
100828	1-50	40	136894	1-50	40	173574	1-50	100
100845	1-50	100	137235	15*)	[illegible]	174529	06*)	500
101542	11*)	500	137327	23*)	[illegible]	174869	22*)	500
101567	47*)	1000	137414	08*)	500	174897	16*)	2500
101745	10*)	500	138344	46*)	[illegible]	175278	48*)	500
101877	38*)	500	139022	43*)	500	175734	1-50	40
102076	34*)	500	139662	1-50	40	176238	04*)	500
102766	37*)	1000	139983	1-50	40	176571	42*)	500
102768	20*)	1000	140651	1-50	[illegible]	176982	22*)	500
102907	1-50	40	140671	1-50	40	177425	40*)	500
103390	06*)	1000	140738	25*)	500	177635	29*)	500
105209	33*)	500	141313	1-50	[illegible]	178537	1-50	40
105461	46*)	5000	141496	50*)	1000	178961	1-50	100
105784	26*)	2500	141652	29*)	500	179625	1-50	40
106955	1-50	40	142239	09*)	500	180327	41*)	1000
106540	35*)	500	142272	1-50	40	180421	50*)	500
107993	36*)	500	142563	12*)	500	182007	31*)	500
108535	14*)	500	143017	1-50	100	182465	05*)	500
108755	32*)	500	143564	49*)	500	182642	46*)	500
109127	1-50	40	143587	18*)	500	183850	08*)	2500
109835	41*)	500	143689	38*)	500	184355	24*)	500
110027	45*)	500	144258	01*)	500	185171	23*)	500
110440	07*)	500	144910	22*)	1000	185291	46*)	500
110733	24*)	500	145507	1-50	40	185377	43*)	1000
110795	49*)	500	145509	35*)	500	185756	1-50	40
111201	16*)	500	147227	02*)	500	186546	1-50	40
111462	22*)	1000	147336	29*)	500	186903	07*)	500
113291	18*)	500	150801	15*)	500	187033	23*)	1000
113410	1-50	40	151008	23*)	500	187116	09*)	1000
113652	02*)	500	151740	33*)	500	187889	44*)	500
114021	1-50	40	152222	06*)	500	188308	38*)	500
115583	38*)	500	152270	1-50	100	188464	48*)	500
116416	21*)	500	154367	06*)	500	189050	27*)	500
116915	08*)	500	156427	1-50	100	189477	01*)	500
117472	32*)	500	157056	33*)	500	189621	13*)	5000
118894	46*)	500	157419	38*)	500	189882	20*)	1000
119429	1-50	40	157752	15*)	500	190899	31*)	500
119508	1-50	100	158190	1-50	100	191404	1-50	40
119549	03*)	500	158540	37*)	500	191677	50*)	500
119841	07*)	500	158887	42*)	500	191742	1-50	100
120449	10*)	500	159230	05*)	500	192032	25*)	1000
121232	1-50	40	159744	06*)	500	193284	08*)	500
121761	1-50	40	160040	10*)	2500	193373	24*)	1000
122135	09*)	500	161618	42*)	500	193761	47*)	500
122846	15*)	500	161865	1-50	40	193829	31*)	500
123216	25*)	500	162920	14*)	500	194093	18*)	500
125185	1-50	100	163854	1-50	40	194971	09*)	500
126052	1-50	100	163870	01*)	500	195039	18*)	500
126088	23*)	500	164001	08*)	500	195450	18*)	500
126469	1-50	40	164672	38*)	500	195539	1-50	40
126720	20*)	500	165534	20*)	500	195560	02*)	1000
128642	20*)	1000	166034	04*)	500	196082	1-50	40
130784	26*)	500	166707	1-50	40	196546	1-50	40
131289	1-50	40	167189	14*)	1000	196730	09*)	500
131453	1-50	100	168462	50*)	500	197882	1-50	40
132867	1-50	40	168872	42*)	500	197773	1-50	100
135806	46*)	500	169191	43*)	2500	199263	1-50	40
135924	25*)	500				199676	17*)	500
136083	05*)	500	170081	29*)	500	199765	30*)	500
136114	25*)	500	170174	22*)	500	199781	1-50	40

*) Цу серех йолча облигацей вокх юкъейисача 49 номерах хIаране 40 сома кхаж бенаб.

Таблица тIа хьахьеккхаб ткъаь сома облигаце бена кхаж.

Беначa кхажах ах ахча лу итт сома облигацеех.

Беначa кхажа ахчана юкъебиккхаб кхаж бенача облигаце мах.

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ГОСТРУДСБЕРКАССАЙН ГОСКРЕДИТЕИ УПРАВЛЕНИ

Доазол дехьара

ГЕНЕРАЛЬНИ АССАМБЛЕЯ СЕССЕ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). ООН Генеральни Ассамблея XXV-ча сессе балха хьалхара этап чакхъяьнай - кхаь кIирагIа йIаьхьенна хинна юкъара политически дискусси чакхъяьлар. Цуна юкъе дакъа лаьцар 70 мехка делегаташа.

Делегаташа даьча къамаьлаша хьахеккхар хIана эгаре дукхагIа оаламашта дагалатераш малагIа проблемаш я. Дукха а дукхагIа болча делегаташа чIоагIа шекбаьнна дийцар ГаргIарча Малхбоалеи Къулбехьи — Малхбоален Азрчен событешца дувзадениа. Выступленешка белгалдаьккхар ГаргIарча Малхбоалера хьал нийсадергхьаи израильски агрессах хьахкийр дизва дIадаьккхачула 1967 шера 22 ноябре Кхерамзлен Совето тIаийцача резолюце маяккхара израильски дерригa эскар цар дIахийцача Iарбий территорешт тIяра арадаьккхачули тIехьагIа мара вIаштIехьдаккха йиш ца хилар.

Керттера моттиг дIаяьцар дунен халкъашта юкъера кхерамзле чIоагIъяра дешашка хьажаро. Дукхача ораторашa белгалдаьккхар из дош дувдар къаьстта боккха лоархIам болаш хилар.

БархI социалистически мехкохьалхашка ера «Дунен халкъашта юкъера кхерамзле чIоагIъярах» йолча декларацe проект. Цу тIа белгалъяьхай ООН Уставан цIенхаштта йоагIаш йола, дунен халкъашта юкъера кхерамзле чIоагIъяра ООН а членаш йолча еррига пачхьалкхенашa хьалхе лелаo еза керттера принципаш.

Делегаташа даьча къамаьлаш тIа дувц «дунен халкъашта юкъера хIамат» дикка тоеина хилар тешам бенна. Цуна дувзадена дукххаенца белгалдаьккхар Советски Союзаи ФРГ-аьи юкъерча договора Москве хулгаш язлар боккха лоархIам болаш хилар.

ООН Генеральни секретарa У Тана Генеральни Ассамблея XXV-ча сессе ше яьча доклада тIа белгалдаьккхар цу договоро, «мехкашта юкъера тешам вIоагIбаргa» аьгe терлушхилар. ДукхагIбараштa хетар дийцар Франце кхачa мехкашцарча гIулакхий министра М. Шумана, цо аьлар Советски Союзеи ФРГ-аьи юкъерча договоро тайп-тайпарча мехкаша вIаши гIулакхаш деладара лар даш йоахи, дунен халкъашта юкъерча отношенешара кхоххам мелбара перспективаш хьа а еаь.

КЕРДА ПРАВИТЕЛЬСТВО

ДЕЛИ, 6 октябрь. (ТАСС). Керала штате шиъ декхараш кхоачашде йолаенна Инде Коммунистически парта керте латта вIашагIхкийттача фронта правительство. Лаьтан реформа чакхъяккхар, индустриализаце программа, административни аппарата болх вIаштIехьбаккхар, штате бахача наькха вахара хьал тоадар, бе болх боаццаш хилар дIадаккхар — ишта да кердача правительства хьалхарча аргIанара декхараш, аьлар ЮНИ яхача агентствана ше еннача интервью тIа штата керттерча министра Ачутка Менона. Цул соагIа кердача правительствана юкъе вахар Инде Коммунистически парте кхо викал, бусалбай лаьтен революционно - социалистически партен шиъша викал, халкъа — социалистически парте цхьа викал. Ерригa уж партеш юкъейолх законодательни собране хоржаиш хулача хана индийски къаман конгресс яхача парте хьал а лоацаш котъяьннача вIашагIхкийттача фронта.

Мехка демократически общественноста чIоагIа лаькъала дувц КПИ керте а йолаш Керале Iалаш вIашагIхкийттача фронте бе дахар. Инде прогрессивна низаш вIоагIа котдовлар дергIдоа.

Социализма мехкашка

ЛОАРХIАМЕ РЕШЕНЕШ

БУДАПЕШТ. (ТАСС). Укхаза хиннаь ВНР Пачхахьалкхен собрание сесси. Депутаташа йийна а бийра, цхьабаре болаш тIаийнар мехка халкъа боалам дегIабоалабара йиъийгIача пхе шера планаш йола законопроект.

Экономически политика керттера хоостам латт общественни производства эффективность лакхъелга Iалашлаях. Цхьа белгалдоах закона тIа. Цо йиш хулийтаргья бахача наькъа вахара хьал дикка лакхде.

Пхе шера планах къамаи доход хIара шера 5.5—6 процент лакхъе лерхI.

Пхе шера промышленни производство 32—34 процент лаккхьаьлд еза. ГIишлошъяра - монтажни балхий боарам 41 — 43 процент лакхлургба, хIаьта юртбоахама производствон боарам хIанзарчул 15 — 16 процент лакхлургба.

Депутаташа иштта йийна а бийна, тIайййар 1966 шерарча закона юкъе хувнямаш дерах йола законопроект а. Цуна чулоацам ба мехка хоржамий системе дIахо а демократизаци яр.

Изделей керда фасонаш хьаю фабрика лабораторен образцовий лаьрхIа йолча отделена. Укхаза производствон чаттаю дукхаьна шиъ йолча моделашта, образцовий центральни бюро хьаяченнача моделашта документаци а чаттаю.

Предпрляте дукха йола изделеш чIоагIа дика хиларга белгалъяьхха а. «Олимпе» продукцех 85 процент гаргга хIара шера доазол дехьа йоьда.

МОНГОЛЕ МАШИННАЬКЪАХОИ ТОЛАМ

УЛАН - БАТОР. (ТАСС). В. И. Ленин ваь бIаь шу дизарея Монгольски Халкъа Республика 50 шу дизарен сийна лаьнача дерригача халкъа социалистически яхьа юкъе тьинаре дакъа а лоацаш Улан - Баторски машиннаькъа коллективо мух ккхахьаен къахьегама оасарле лакхъярех пхе шера задани хамал хьалха кхоачашйир. МНРП ЦК-ии МНР Министрий Советои даькъал йийнар коллективе, цо керда толамаш дахар ловш ловца а баьккхар.

«ОЛИМПИЯ» ЯХА МАРКА ЙОЛАШ

ВАРШАВА. (ТАСС). Лодзера «Олимпия» яха кIада - фабрика цу дакъе халкъа Польше эгара йоккхагIчарех цхьа предприяте я. Эзарехоа дика дIаэцаш йола 40 соагIа тайп-тайпара бос бола кIада арахец «Олимпия» яхача фабрика.

ЮГОСЛАВЕ КОММУНИСТИЙ СОЮЗА ПРЕЗИДИУМЕ

БЕЛГРАД. (ТАСС). Укхаза хилар коммунистий Союза Президиума заседани, цига дийцар «Югославе политически система дIахо а дегIайоалаяра актуальни дешаш».

Заседание къамаьл дир И. Броз Тито. Цо дийцар СФРЮ пачхахьалкхен органаш йоагадана идея хьа йоашта хиннай а СФРЮ Президиума хьисапе йола лакхера пачхахьалкхен орган- хьийна кийчоалаш хилар а.

ТитоагIалла из доий дувла оттадергда октябрь чакхбоалаш хургболча Югославе коммунистий Союза хьалхарча конференце а.

С. Салама Ливана правительство вIашагIйолл

БЕЙРУТ. 6 октябрь. (ТАСС). Рашид Караме керте лаьтта кабинет отставке яхаца дувзадена керда ливански правительство вIашагIйоллар тIадилхар Ливански Республика президента Сулейман Франжье Саэб Салама.

С. Салам дIаяхьача хана дукхаза а премьер-министр волаш а министерски посташка а хинна.

ТIЕМА ПЕРЕВОРОТ Е ГIОРТАР

НЬЮ - ЙОРК, 6 октябрь. (ТАСС). Боливе тIема переворот е гIийртаб. КIиранайнаькь сатоссаш президент Альфредо Овандо Кандиа городе Санта - Крусе волча хана, Боливе столицана Ла-Пасана юкъе латта воени гарнизон Мирафлорес правительствана духьал гIеттар. АП яхача агентства беча хоамах, цуна керте иттар арме командующи инарал Рохелио Миранда. Эскарий группа кулгаш а хьаь, эскара радиостанце гIолла хьаллхайнаьча манифеста тIа мятежникаша дIахийхар президент Овандо дIавалхара ише цуьнна тIера хулита йитадар.

Информационни агентствашка дечa хоамах, правительствана тешаме долча эскара доаькъа мятежникий гарнизона го бир.

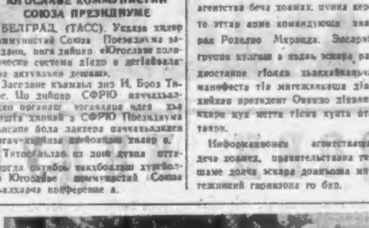

Чад яха республика. Чада Прогрессивни парте (ППЧ) моттигерча гече активисташ Чад яхача Iама йистерча городе Боле.

Цу гаьнарча африкански мехка кхалнаха тIа-тIа хьинарегIа зикъа лоац керда вахар хьаздеча.

Б. Федоров сурт.
ТАСС фотохроника.

ЛадувгIа, хьажа

8 октябре

РАДИО

6.30 — Юрта Iуйре (гIалгIай меттала). 6.45 — Ашараш. 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.28 — «Сердало» газета обзор. 7.35 — Москва. 8.15 — Передачай программа. 8.22 — Лирически иллеш (гIалгIай меттала). 8.45 — Съездагара съездага. КПСС Наьсарен райкома хьалхарча секретара Гастиевара выступлени. 9.00 — Москва. 16.00 — Юрта боахама хьалхалаттараш. 16.20 — Эстрада дола концерт. 16.30 — «Къона тIехье» (нохчий меттала). 16.45 — КПСС Центральни комитета июльски Пленума решенеш кхоачашъеш. «Цхьан колхоза коммунисташ» яха беседа. (гIалгIай меттала). 17.00 — КПСС Центральни Комитета июльски Пленума решенеш кхоачашъеш. Надтеречни района «Знаменский» совхозера корреспонденци (эрсий меттала). 17.15 — Нохч-ГIалгIай ашараш. 17.30 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 17.45 — «Вай индустриальни мохк» (нохчий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.15 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.30 — Ашараш. 18.40 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ:

18.05 — Телевизионни кердаларш (гIалгIай, эрсий меттала). 18.30 — Маллиойай Ленински университет. Iалхан коммунизма кхоачашае леза гIулакхаш» «Хьа терз. тIалатиш йола класс». 19.00 — Киножурнал. 19.10 — Дунен халкъашта юкъера обозрени. 19.30 — Хоккеях йола европейски чемпионатий Кубок Ленина цIерагIа йолча Центральни стадионa спорте Дворецера трансляци. Из йистъяьча «Кретторгнера коллекци» яха фильм-концерт.

9 октябре

РАДИО

6.30 — Эстрадни концерт. 6.55 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.28 — «Ленинан некъ» газета обзор. 7.35 — Москва. 8.15 — Передачай программа. 8.22 — «Тхо коммунисташ» яха концерт-илли. 8.45 — «Къона тIехье» (гIалгIай меттала). 9.00 — Москва. 10.00 — «Нати доах из сай Даьхе» яха декламацера музыкальни передача. Чуваше музыка (эрсий меттала). 10.30 — «Депутатски гIулакхаш» яха корреспонденци (гIалгIай меттала). 16.45 — Радио-инструментальни ансамбла концерт. 17.15 — Парте съезда даха малоагIара наькъагIоргa вай (нохчий меттала). 17.30 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 17.45 — «Вай индустриальни мохк» (эрсий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.15 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.30 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ:

17.30 — Юрта боахама Денна эстрада концерт. Союзий цIен колонни залера трансляци. 19.00 — Телевизионни кердадараш (нохчий, эрсий меттала). 19.25 — Хоамаш. 19.30 — КПСС XXIV съезда сийна. Ленински района комсомольций гIулакх. 19.45 — Шоана бераш. 19.55 — Ха яхачанга бараш. «Сох болкхо хиннав» 20.20 — Киножурнал. 20.30 — «Вай укхиIехо вай кара из» яха лоре беседа. 20.35 — «Коч» яха художественни фильм. 22.20 — «Нати я тIехье» яха концерт-фильм.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина улица, 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора—3-44-06; редактора зам. — 3-39-11; белхтохкама секретара — 3-34-39; партийни вахаран культурни промышленностен отделай — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отделан бухгалтера — 2-80-71.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революце проспект 7/84.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-06; зам. редактора—3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-39; отделов партийной жизни культуры промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем и бухгалтерии — 2.[illegible]

Типография изд-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.

СФ05218. Заказ № 9995.